

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5 II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice podružj v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 polletno 18, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12
polletno 24, celoletno 48 din — Ameriko letno 1 dolar

Vesel božič vsem bralcem in bralkam „Domovine“!

Našim naročnikom in naročnicam

Kakor smo že naznanili, smo se spričo velike draginje po dolgem odlašanju naposled le morali odločiti za neznatno povišanje naročnine. Kakor so se podražili živež, obleka in druge reči, so znatno dražji tudi papir, tiskarsko črnilo in druge tiskarske potrebščine. Če bi se dosledno ravnali po draginji tiskarskih potrebščin, bi bil povišek naročnine mnogo večji, toda »Domovina« je povišala naročnino le za nekaj dinarjev, to je za toliko, da bo lahko izhajala v istem obsegu kakor doslej. Povišanje naročnine bo veljalo od novega leta dalje.

Po novem letu bo znašala celoletna naročnina 44 dinarjev (doslej 36), polletna 2 dinarjev (doslej 18) in četrtletna 11 dinarjev (doslej 9). Za inozemstvo pa bo stala »Domovina« celoletno 60 din.

To ni mnogo, kar mora vsakdo priznati in noben resnični prijatelj »Domovine« nam ne sme zameriti, saj smo morali to storiti v stiski, ki so nam jo zakrivali usodni časi. Vsakdo, ki malo pomisli, se bo le čudil, da pri tako naraščajoči splošni druginji nismo že prej povišali naročnine, posebno še, ker je naročnina za »Domovino« bila že tako zmerom izredno nizka.

Prijatelji in prijateljice »Domovine«, prepričani smo, da nam boste ostali zvesti kakor doslej in nam v redu plačevali naročnino, od katere list izhaja. Kdor je še kaj dolžan, naj nemudno stori svojo dolžnost nasproti listu, s katerim je bil gotovo zmerom zadovoljen. »Domovina« se je zmerom prizadevala prav obveščati svoje bralce o dogodkih doma in na tujem, in jim dajati smernice, ki vodijo samo k dobremu. Tudi proti zabavnemu štivu »Domovine« se ne pritožujete, kar sklepamo iz številnih pisem, ki jih dobivamo od zvestih naročnikov in naročnic.

Zdaj ob božičnih praznikih pričakujemo od svojih prijateljev in prijateljic, da nam bodo pomagali povečati število naročnikov in naročnic. Dajte »Domovino« brati prijateljem, znancem in sosedom, ki še niso naročeni nanjo, in jim recite dobro besedo za naš list. Povišek naročnine za komaj osem dinarjev na leto gotovo ne more biti ovira za razširjenje lista. Vse je dražje, pa tudi »Domovina« ne more biti cenejša. »Domovina« za naročnike, naročnik za »Domovino« naj ostane tudi za naprej naše geslo.

Kri smo ene krvi

»Beogradski Lloyd« objavlja uvodnik z naslovom »Mi in Balkan«. V njem pravi, da se mora naša državna skupnost naslanjati na enodušno obrambno voljo vseh Srbov Hrvatov in Slovencev. Nato pa nadaljuje:

»Storiti moramo vse, da čim prej izkoreninimo vse pojave medsebojne mržnje in nezaupanja. Občutek, da so skupne državne koristi nadrejene vsem drugim mora pre-

žeti slehernega našega človeka. Ako se doslej še ni večina našega naroda oklenila misli narodnega edinstva, nam še ni treba obupavati. V današnjih hudih preizkušnjah in v skupnem trpljenju bodo odpadli mnogi predsodki, ki še vladajo med nami. V urah borbe na življenje in smrt moramo spoznati vsi, da smo kljub vsemu le kost ene kosti in kri ene krvi.«

Odločno ugovarjamo

»Slovenski Narod« prinaša pod gornjim naslovom dopis, iz katerega povzemamo:

»Te dni je »Slovenski dom« objavil člančič, ki naj bi imel namen počastiti spomin velikega borca za svobodno in narodno dr. Slovana dr. Antona Korošca, toda njegova vsebina je grda oskrnitev tega spomina. Članek je strasten izpad proti sokolski misli in zaušnica vsem, ki so s to mislijo tesno povezani. Članek premišljeno žali veliko slovensko, jugoslovensko, češko in poljsko sokolsko družino, ki je iz globoke srčne potrebe pokazala, kako iskreno spoštuje spomin voelikega borca za svobodno in narodno državo Jugoslovenov. Zdi se, kakor bi bil članek pisan v zahvalo za vse izraze iskrenega spoštovanja do pokojnega dr. Korošca s strani sokolske javnosti. Na tak način se spomin velikega državnika ne slavi razen če se mu hoče na vsak način dati značaj ozkega

strankarskega politika, od česar pa je bil dr. Korošec kot človek in politik daleč oddaljen.

Na vsak način bo po dr. Korošču imenovan v Ljubljani dostojen trg ali cesta, kakor terja v svojem člančiču »Slovenski dom« Kongresni trg naj bi se prekrstil v Aleksandrovo trg, zdajšnja Aleksandrova cesta pa naj dobi ime dr. Korošca. Lepih rešitev je še več. Nikakor pa ne smemo dr. Korošca za večne čase počastiti s blatenjem in omalovaževanjem velikih sokolskih imen in borcev. To ne smemo storiti zlasti v dneih, ko preživlja slovanstvo hude dni. Ime Tyrša je milijonom duš sveto in v to svetost nima danes nihče pravice dregati. Tudi stotisočim Slovencev in Jugoslovenov je to ime sveto. »Slovenski dom« pravi, da stadion v Ljubljani ob Tyrševi cesti »simbolizira zdravi načelni in zunanji odpor vsega slovenskega naroda proti Tyrševemu duhu, ki nima pri nas

ničesar več iskati.« Tyršev duh je bil nedvomno tudi velik slovanski duh! Tyrš ni nepomemben tujec, temveč prisposoba slovanske sokolske misli, prisposoba zdravja, moči in napredka. Zato ima Tyršev slovanski in sokolski duh tudi pri nas svojo svobodno domovino!

Nas je sram, ko moramo biti priča, kako nizko zna zdrkniti zaslepljena strankarska strast, ki se niti v takih žalostnih dneh ne zna brzdati. Take počastitve velikih slovanskih mož moramo najodločneje odklanjati! Najresneje svarimo pred blatenjem imen velikih Slovanov, ki so tudi za našo svobodo pripravljali potreben notranji prepored svojih narodov. Tyrševe sokolske legije so krvavele tudi za našo svobodo! Ali v velikih zgodovinskih dneh ne bi bilo koristnejše, če bi se vsi vrnili k tisti narodni gorečnosti, v kateri je gorel ustanovitelj sokolstva nesmrtni Tyrš? Zgodovina presoja in bo tudi zna la soditi!«

Božično voščilo naši vojski

»Vojni list« objavlja naslednjo naredbo ministra za vojsko in mornarico armadnega generala Petra Pešiča:

»Vojaki! Zaradi prilik, ki vladajo po svetu, sta kralj in domovina zahtevala od vas v teku tega leta velike napore, ki ste prenašali možato in dostojno. V izvajanju svoje vojaške dolžnosti so bili in to mnogi izmed vas, ločeni od svojih družin in od svojih rednih poslov ter bodo nekateri tudi prihajajoče praznike prebili v tej svoji odgovorni službi. Prepričan sem, da boste kakor doslej tudi v bodoče stali čvrsto na braniku domovine, kakor so stali v preteklosti vaši predniki, katerih svetle zglede imejte zmerom pred očmi. Izražam vam pri tej priliki zasluženo priznanje. Vsem oficirjem, vojaškim uradnikom, podoficirjem, kaplarjem in redovom želim prijetne praznike. Srečen vab božič!»

Prav tako želim vsem oficirjem, vojaškim uradnikom, podoficirjem, kaplarjem in redovom mohamedanske veroizpovedi prijeten praznik kurbam-bajrama.«

Rusija se zanima za Balkan

Nemški dnevnik »Frankfurter Zeitung« objavlja dopis svojega moskovskega poročevalca, ki najprej pravi, da je malo znakov, po katerih je mogoče zadne tedne soditi o stališču sovjetske vlade do raznih perečih mednarodnih vprašanj. Od sklenitve pogodbe med Nemčijo, Italijo in Japonsko še ni imela ruska javnost priložnost čitati v sovjetskih listih kak zunanjepolitični članek. Prav tako pogreša ruska javnost sicer v ruskih listih običajno zavzemanje stališča do gotovih mednarodnih vprašanj. Da bi vsaj malo potolažili radovednost javnosti, so pričeli moskovski listi objavljati zunanjepolitične preglede, ki pa so samo zbirka poročil o dejanskem stanju raznih mednarodnih vprašanj. V teh pregledih pa ni sledu o kakem ruskem stališču do posameznih vprašanj. Sovjetska zveza se je odela zadne tedne v globok molk in zbujala videz neprizadetega nevtralnega opazovalca, ki ima o vsem svojem, nikomur znano mnenje.

»V teh dneh,« nadaljuje nemški list, »se

je spet enkrat pokazalo, kako zanesljivo ima sovjetska vlada v svojih rokah ves ruski tisk. Zadnje čase posvečajo namreč sovjetski listi pozornost Balkanu in vsem mogočim balkanskim vprašanjem. Svoje dni so zašli v sovjetske liste le redki odmevi iz jugoslovenskega in bolgarskega tiska, niti ne ne-

politični. Zdaj imajo dogodki na Balkanu v Moskvi večji odmev. Tako je posvetil moskovski »Trud« prvega decembra kot prazniku narodnega zedinjenja Jugoslovenov kar poseben članek in tudi »Pravda« je letos prvič poročala o praznovanju narodnega praznika v Jugoslaviji.

Hripa je postala spet nevarnejša

Pred dnevi so prihajala iz Kalifornije poročila o velikem navalu hripe. Ker se je skoro ob istem času tudi pri nas pojavila ta neprijetna bolezen, jo imenujejo nekateri kar kalifornijska hripa, kakor smo ji ob koncu svetovne vojne rekli španska bolezen, ker se je razširila menda iz Španije. Posebno v Beogradu in južnih krajih države se je zadnje dni hripa tako razširila, da so prenapolnjene vse bolnišnice. Pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Beogradu se je število obolelih povzpelo od 50 na 150 do 180 dnevno. To seveda terja od zdravnikov velikanskega napora.

Značilen znak letošnje hripe je visoka vročina 39 do 40 stopinj, ki traja dva do tri dni kljub raznim pomirjevalnim sredstvom. Bolnik se počuti splošno slabo, ima močan gla-

vobol, kašlja in kiha. Pri nepazljivosti se tudi vnamejo pljuča, ali pa tudi nosna in čelna votlina. Tako imenovana kalifornijska hripa je terjala že precej smrtnih primerov, kar se pri hripah zadnjih let ni dogajalo.

Zaščitna sredstva proti tej bolezni so poleg drugim ta: izpiranje grla in nosu z raztopino hipermangana in z drugimi razkuževalnimi sredstvi, umivanje rok, opuščenje družjenja z bolnimi osebami in opustitev zahajanja v prostore, kamor pride mnogo ljudi. Tu di bolniki lahko prispevajo svoje k temu, da se bolezen ne bo širila, in sicer naj pri kašljanju in kihanju drže na ustih in nosu robec. Tja, kjer se zbira več ljudi, kakor v kinematografih, gledališčih, kavarnah, avtobusih in tramvajih, naj bolniki ne zahajajo.

Kako je s hmeljsko kupčijo v Nemčiji

Predsednik nemškega državnega odbora za hmeljsko gospodarstvo dr. Stiegler je v strokovnem listu »Landware« objavil članek o letošnji hmeljski letini. Nemško hmeljarstvo je bilo letos postavljeno pred odločitev, da se prilagodi spremenjenim potrebam. Zato je bilo določeno, da se 15 odstotkov hmeljskih nasadov letos ne izkoristi. Letošnja letina je dala v stari Nemčiji 200.000 starih stotov. V sudetih se ceni pridelek na 90.000, v protektoratu pa na 45.000, skupaj torej v 135.000 starih stotov, medtem ko je l. 1938. znašal pridelek 203.000 starih stotov. Pridelek češkega (žateškega) hmelja, ki odpade delno na Sudete delno pa na protektorat, je torej bolj občutno nazadoval. S priključitvijo Alzacije je Nemčija dobila nov hmeljski okoliš, ki je letos dal 25.000 starih stotov.

Kupčija s hmeljem se je do srede oktobra zelo živahno razvijala, potem pa je popu-

stila. Okoliša Spalt in Tettwang sta bila v kratkem razprodana. Zdaj je pri hmeljarjih v stari Nemčiji še kakih 10 odstotkov letošnjega pridelka, v sudetski pokrajini pa se ceni neprodani ostanek na 15 odstotkov. Poročilo pravi, da se izvoz hmelja razvija zadovoljivo.

Iz Prage poročajo, da so dobile pivovarne v Češko-moravskem protektoratu naročilo, da morajo do konca januarja prihodnjega leta svoje zaloge hmelja dopolniti s hmeljem s hmeljskih področij protektorata tako, da bodo dosegle na dan 31. januarja količino, ki ustreza porabi za poldrugo leto. Hmeljski trgovci pa bodo morali svoje zaloge dopolniti tako, da bodo 15. februarja prihodnjega leta imeli vsaj 50 odstotkov zalog, ki so jih imeli 1. decembra letos. Zmanjšanje zalog trgovcev pod to količino bo v bodoče možno le na podlagi izvoza.

Zdajšni hudi mraz prihaja iz Sibirije

V Sibiriji je zavladal hud mraz. V Irkutsku so imeli okoli 40 stopinj pod ničlo, na meji Sibirije in Kitajske je padlo živo srebro na 42 stopinj pod ničlo, v Bodaibu pa celo na 50 stopinj. Posledice tega mraza, ki prihaja čez Madžarsko, občutimo tudi pri nas. Iz vseh krajev Jugoslavije prihajajo poročila, da se mraz stopnjuje in je ponekod že presegel 20 stopinj pod ničlo.

Mraz ne prizanaša celo naši Dalmaciji. Že nekaj dni kaže živo srebro v Dalmaciji od 5 do 8 stopinj pod ničlo in je zaradi tega morje v Kaštelanskem zalivu zamrznilo. Burja, ki divja v naših obmorskih krajih, zelo ovira promet na morju in na kopnem.

Tudi v vzhodnih krajih naše države je za ta čas nenavadno mrzlo. Vlaki imajo zaradi mraza velikanske zamude.

O strašni zimi in snežnih metežih poro-

čajo tudi iz južnih krajev naše države. Tej neprijetnosti se je pridružila še nadloga volkov. Iz Bosanskega Petrovca poročajo, da so pastirji gnali čredo ovc in koz s planine. Spremljali so jih trije pastirski psi. Med potjo so jih napadli volkovi. Starejši pastirji, ki so že vajeni takih napadov so se brž postavili pred čredo in z vpitjem in gorjačami skušali pregnati volkove. Pregnali pa jih niso, zato so pastirji v strahu za svoje življenje zbežali. Volkovi so napadli čredo, v bran pa so se jim postavili pastirski psi. Vendar je bilo razmerje med njimi in tolpo volkov preveliko, da bi obvarovali čredo. Ko so se pastirji vrnili z orožjem, so našli poleg 20 zadavljenih živali tudi svoje pse mrtve.

Huda zima je terjala tudi že Moveške žrtve. Kaže torej, da bo letošnja zima bržkone prav tako huda kakor je bila lanska.

V Španiji vlada strašna beda

Nemško narodnosocialistično glasilo »Völkischer Beobachter« opisuje razmere v Španiji in jih označuje za zelo težavne. Med drugim piše list tole:

»Dan za dnem stoje ob 6. zjutraj cele vrste otrok in žen pred trgovinami, mlekarnami, pekarnami in mesnicami. Za živila so izdane sicer karte, vendar je razpoložljiva količina tako majhna, da jih dobi le, kdor prej

pride. Žene in otroci hudo prezebajo, ker manjka zimske obleke. Dve tretjini Špancev hodita še zmerom v letnih oblekah, čeprav je padla toplina v Madridu in Kastiliji nekajkrat že pod ničlo. Ljudje v čakajočih procesijah živahno razpravljajo o dnevni vprašanjih, cepetajo z nogami in opletajo z rokami, da se ogrejejo. Vsi so srečni, če po nekaj urah čakanja dobe svoj skromno odmerjeni del olja, mesa, kruha ali mleka, ker se le prečesto zgodi, da jim zapre mesar ali pek pred nosom trgovino in naznani, da je svojo zalogo za dotični dan že razprodal.

Na trgu je dovolj samo krompirja, ker je bila letina letos prilično dobra. Od časa do časa je mogoče kupiti tudi fižol in lečo. Rib je še dovolj na razpolago, manjka pa masti. Najhuje občutijo Španci pomanjkanje kruha. Španci so znani prijatelji kruha in ga poje vsak Španec v rednih časih povprečno po pol kilograma na dan. Zdaj je določeno na glavo 150 gramov kruha. So pa dnevi, ko niti teh 150 gramov ni mogoče kupiti. Vlada poskuša pomagati s turščičnim kruhom, katerega pa se Španci ne morejo navaditi. Belo pecivo in španski beli kruh, ki sta tako slovela, sta danes neznan pojem. Letošnja žetev pšenice je bila v Španiji izredno slaba. Na tisoče kmetov je, ki so pridelali pšenice komaj za seme.

Garje so razširjene po deželi

V zadnem času se po nekaterih naših krajih zelo širi nerodna bolezen, ki ji pravimo garje. Spočetka se zdi ta bolezen čisto nedolžna in se bolnik nerad odloči za zdravniško pomoč. Ko pa se srbež razširi na vse telo, postane bolezen več kakor neprijetna. Čim bolj pa se bolnik praska, tem bolj srbi.

V splošni bolnišnici v Ljubljani se je zadnje dni dnevno prijavilo zaradi garij po 20 in več oseb obojega spola. V bolnišnici bolnika, ki ima garje, namažejo z mazilom nato pa ga okopljejo v neki tekočini. Odrasel bolnik gre lahko že čez dve uri iz bolnišnice, otroci pa se zdravijo kake tri dni.

Zaradi prenapoljenosti otroške bolnišnice se zgodi, da otroka z garjami odklonijo in mu naroče, naj se zglesi čez nekaj dni. Medtem seveda otrok raznaša garje naprej.

Kakor pravijo, se z zdravljenjem garij ne bavijo menda v nobeni drugi bolnišnici na Slovenskem razen v ljubljanski. To je vsekako čudno. Zdravstvena oblastva naj ukrepano potrebno, da bo ta možnost dana vsem bolnišnicam. S tem bi se bolnišnica v Ljubljani močno razbremenila. Razen tega pa bi bilo tudi ustrezno bolnikom iz oddaljenih krajev, da bi jim ne bilo treba hoditi tako daleč.

× Hrček je vzor dobrega gospodarja. Tudi živali se preskrbujejo za zimo. Tako si hrček pripravi znatne količine žitnega zrnja v svojem podzemskem ležišču. Poleti je v tem pogledu izredno marljiv, a kmetje mu te marljivosti seveda ne štejejo v dobro. Neke miš, ki živi zlasti v Sibiriji, nabira v poletnem času neutrudno vsakovrstne koreninice, ki jih skrbno spravlja pod zemljo. Stepana podgana na Madžarskem prenaša v svoj dom klase. Ljudje stičejo za njenimi skritimi zalozami, da bi si jih prisvojili, kakor odnašajo tudi prej omenjeni miši skladišča koreninice. Med našimi pticami si pripravljajo brglezi in druge vrste žoln zimske zaloge, in sicer v drevesnih duplinah ali pod strehami. Nabirajo pred vsem orehe in želod. Prav tako skrbje za zimo razne vrste mravelj v južnejših krajih. V severnejših krajih mravlje prezimujejo v otrplih spanju.

× Žarnica s hlapovi živega srebra uničuje bolezenske klice. Iz Zedinjenih držav poročajo, da so začeli prodajati tako zvane živosrebrne žarnice. To so žarnice, ki so napolnjene s hlapovi živega srebra. Poskusi so pokazali, da takšna žarnica uniči v 30 sekundah v oddaljenosti enega metra vse bakterije. Nove žarnice že dalje časa uporabljajo v hladilnicah in bolniških sobah, kjer so se povsod dobro izkazale. Zadnje čase so s takšnimi žarnicami začeli obsevati gnojne rane z velikim uspehom.

Politični pregled

Iz Vichyja poročajo razni listi:

Veliko pozornost je zbudilo dejstvo, da je na seji francoske vlade te dni poslednjih 30 minut prisostvoval posvetovanjem tudi bivši francoski zunanji minister Laval.

O seji ni bilo mogoče izvedeti podrobnosti. Po seji je maršal Pétain na čast nemškemu veleposlaniku v Parizu Abetzu, ki je bil po neki vesti prišel v Vichy zaradi posredovanja za Lavala, priredil svečano pojedino. Pred njo je prišel v obednico tudi Laval in se pozdravil z raznimi francoskimi osebnostmi. Po pozdravu je Laval večerjal zasebno med predstavniki nemškega tiska v neki drugi obednici v pritličju istega hotela, kjer je bila svečana pojedina.

Kakor je bilo mogoče izvedeti, je bil minister Laval izpuščen iz preiskovalnega zapora že dan poprej in je bila tudi sodna preiskava proti njemu takoj ustavljena. Dejstvo da je bil Laval izpuščen iz zapora neposredno po sestanku med nemškim veleposlanikom Abetzom in maršalom Pétainom, spravlja v neposredno zvezo in naglašajo, da je veleposlanik Abetz v imenu nemške vlade pri Pétainu zelo odločno posredoval za takojšnje izpustitev Lavala.

Dr. Planinski je objavil te dni v sofijskem »Miru« članek

o novem položaju na Balkanu,

iz katerega posnemamo nekaj misli: »Kar se tiče Madžarske, dokazuje njen pravkar sklenjeni prijateljski dogovor z Beogradom, da je prežeta z duhom sprave, ki ji ga narekuje zdajšnji menarodni položaj. Vendar še ni gotovo, ali se je odpovedala s tem tudi svojim zahtevam po popravku mej. Nobenega dvoma pa ni, da bo imel dogodek, ki se je odigral pred nekaj dnevi v jugoslovenski prestolnici in ki izraža največjo daljnovidnost, svoj vpliv ne le na madžarsko-jugoslovenske odnose, temveč tudi na ves položaj na evropskem jugovzhodu. Zato bo le naravno, ako bodo beograjskemu obisku sledili še drugi obiski, ki bodo tako Jugoslaviji kakor Madžarski, a tudi drugim državam v tem delu Evrope nudili priložnost, da rešijo medsebojna nesoglasja in postavijo ugodne pogoje za nadaljnji razvoj.

Poveljstvo angleške vojske na Bližnem vzhodu je te dni javilo: Medtem ko angleško topništvo vznemirja sovražne čete, ki branijo Bardio, čisti angleška vojska, ki še nadalje prejema ojačenja, ozemlje severno-zapadno in zapadno od Bardie. Zajeto je bilo spet 900 italijanskih vojakov in zaplenjeni so bili štirje topovi. Ob sudanski meji se angleške prednje čete še nadalje udeležujejo v napadih. Na kenijskem bojišču ni nobene spremembe. Kakor se zatrjuje,

bo angleška vojska odločilno napadla Bardio šele potem, ko bo poveljstvo ugotovilo, da tak napad ne bo zahteval preveč žrtev.

Italijansko topništvo iz Bardie od časa do časa obstreljuje Solum z namenom, da prepreči angleški vojni mornarici dostop v tamkajšno luko. Iz Kaira javljajo, da so angleški motorizirani oddelki obkolili in nato takoj zavzeli zelenico Džarabub v Italijanski Somaliji.

Po vesteh iz Aten

grška ofenziva še zmerom traja.

Hujši boji so na južnem delu albanskega bojišča, kjer so poskušale italijanske tankovske enote zavzeti grške postojanke. Grki so se uprli in prisilili Italijane k umiku. Grške čete še vedno niso vkorakale v Tepelini in Klisuro, ker sta ti mesti še vedno pod ognjem italijanskega topništva. V Atenah so sprejeli z velikim veseljem uradno poročilo, da je angleška vojna mornarica bombardirala Valono. Prirejene so bile velike manifestacije za Angleže. V Atenah tudi trdijo, da je treba v kratkem pričakovati važnih novic z Dodekaneza, ki se bo zaradi pomanjkanja živeža vdal.

Po poročilih raznih ameriških radijskih postaj

je baje okoli 50.000 nemških vojakov zbrano v Napoliju in Bariju.

z velikimi količinami vojnega materiala. Vojaki so bili prepeljani iz Nemčije v Italijo zadnje dni. Prav tako poročajo z nemško-italijanske meje pri Trbižu, da so zadnje dni videli tam velike skupine nemških bombnikov, ki so leteli v Italijo. Ni znano ali mislijo te nemške vojne sile uporabiti v Libiji ali v Albaniji. Tudi ni znano, ali bodo te čete prevažali z ladjami ali z letali.

Reuter navaja

podrobnosti o padcu Soluma in treh trdnjav ob egiptsko-libijski meji.

Tako poroča, da so prvi angleški oddelki prispeli pred Solum že takoj drugi dan pričetka ofenzive. Angleške oklopne jedinice so preko Bukbuka prišla neposredno pred Solum, niso pa izvedle napadov na italijansko postojanko, temveč so samo preprečile, da bi dobili Italijani ojačenja. Na poti med Bukbukom in Solumom je bila zajeta skoro cela italijanska divizija, ki je bila na poti na pomoč v Sidi Barani. Angleži so zajeli tudi skoro ves vojni material te divizije. Končni napad na Solum je potem izvedla šele teden pozneje angleška pehota. Tudi trdnjave Musaid, Sidi Omar in Šeferzen so najprej obkolili angleški oklopni oddelki, nato pa jih je zasedla pehota. Solum sam ni važno mesto.

Angleško pomorsko poveljstvo sporoča:

Lahke in težke enote angleškega sredozemskega brodogoja so zaplule v Jadransko morje, da bi vznemirjale sovražnikove prometne zveze med Italijo in Albanijo.

V noči med 18. in 19. t. m. je skupina angleških bojnih enot, sestavljena iz križark in rušilcev, priplula v Jadransko morje na črti med Barijem in Dračem. Srečala ni nobene sovražnikove ladje. Isto noč je neka skupina vojnih ladij pod poveljstvom vrhovnega poveljnika brodogoja plula skozi Otrantsko ožino in hudo bombardirala Valono, glavno središče za oskrbo Italijanov v Albaniji. Brodogojve je oddalo na mesto skoro 100 granat. Ves čas teh operacij niso angleške enote trčile na nikak sovražnikov odpor.

Moskovski radio je očrtal vojaški položaj v Albaniji in pravi,

da so Italijani zadnje dni nekoliko okrepili svoje položaje,

zlasti v osrednjem delu bojišča ob reki Osumu in na severu. S pomočjo letal dovažajo Italijani na bojišče znatna ojačenja, pobuda pa je še zmerom na grški strani. Klisura, Tepelini in Himara so izpostavljeni znatnemu grškemu pritisku. Na severu se bori na italijanski strani deveta armada. Ta brani važne postojanke, ki varujejo dostop v dolino reke Skumbija s cesto proti Elbasanu. Tam so v teku ostre borbe in so Italijani s protinapadi izenačili nekaj grških uspehov. Italijani se v tem delu bojišča poslužujejo tudi hitrih smučarskih oddelkov. Na jugozapadu stoji 11. italijanska armada.

Grki sicer počasi, toda vztrajno napredujejo proti Tepeleniju, Klisuri in Himari.

Grška vojska je celo že dospela 10 km severno-zapadno od Tepelenija do neke vasi na cesti v Valono, tako, da je cestna zveza med Tepelenijem in Valono prekinjena. Prav tako so Grki na neki točki napredovali na severu od Himare in je tudi cesta Himara-Valona prekinjena. Obema tema uspehoma pa za enkrat pripisujejo samo krajevni pomen, ker Grki še niso zasedli ne Tepelenija in ne Himare. V Albanijo prihajajo zdaj znatna ojačenja italijanske vojske, ki jih prevažajo letala in ladje.

Letalska vojna med Anglijo in Nemčijo se nadaljuje. Tako so

angleška letala v zadnjem času bombardirala Mannheim, Gelsenkirchen, Duisburg, Köln in München

in povzročila po angleških vesteh veliko škodo in večje požare.

V noči na 19. t. m. so angleška letala spet bombardirala nemško mesto Mannheim.

Reuter poroča, da so bombe metali na pristanišče ob Renu in tvornice, kjer so povzročili večjo škodo in več požarov. Mesto je na mnogih krajih gorelo še od silnih napadov, ki so jih Angleži izvedli na Mannheim v noči na terek. Napadi na Mannheim so bili do slej najstrahovitejši, kar jih je Nemčija doživela v zdajšnji vojni. Po ameriških poročilih se ti napadi dajo primerjati z najhujšimi napadi Nemcev na nekatera angleška mesta.

Po treh dneh miru je bil v noči na 20. t. m. **nemški napad na Anglijo posebno hud nad Londonom.**

Trajal je več ur. Hud napad je bil tudi na neko mesto ob reki Mersevju. Bombe so povzročile na nekaterih krajih velika razdejavanja. Nekaj nemških letal je bombardiralo mesta v srednji Angliji.

Ameriški zunanji minister Hull je te dni izjavil pred nacionalnim obrambnim svetom Zedinjenih držav,

da bo Anglija v prvi polovici leta 1941 zašla v resno stisko v svoji obrambi, ako Zedinjene države ne bodo dosegle, da se kar najbolj pospešijo dobave vojnega materiala angleški vladi.

Zunanji minister Hull je ob tej priliki naglasil, da smatra za svojo dolžnost opozoriti člane obrambnega sveta na to resno vprašanje, od katerega je v veliki meri odvisna tudi varnost Zedinjenih držav. Zavedati se moramo zmerom osnov, na katerih temelji varnost Zedinjenih držav, in med te osnove, je naglasil Hull, ne spada v zadnji vrsti vprašanje zagotovitve obrambe Anglije.

Na tiskovnem posvetu v Washingtonu je izjavil predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, da bo ob otvoritvi prvega zasedanja kongresa 3. januarja predložil v razpravo osnutek zakona o pomoči Angliji, ki bo, ako bo sprejet, omogočil Angliji nadaljnje nabave vojnega materiala v Zedinjenih državah. Osnutek še ni dovršen. Osnovna nje-gova podlaga bo,

da bi Zedinjene države Angliji stavile na razpolago vojni material iz svojih zalog, ki ga bo Anglija vrnila, kadar bo to mogla storiti.

V Washingtonu sodijo, da pomeni ta Rooseveltova izjava njegovo jamstvo, da se bo skrajno nujno vprašanje ameriške pomoči Angliji dokončno uredilo že v prvih tednih prihodnjega leta.

V nemškem zunanjem ministrstvu v Berlinu so bili po vestih iz New Yorka te dni sprejeti tuji novinarji in jim je zastopnik zunanjega ministrstva

podal dokaj ostro nemško izjavo proti pomoči, ki jo nudijo Zedinjene države Angliji.

Zastopnik zunanjega ministrstva je dejal, da nemška vlada zelo resno gleda na pomoč, ki jo Zedinjene države nudijo Angliji. Zedinjene države kažejo na eni strani prijateljstvo nasproti vojujoči se Angliji, nasproti Nemčiji pa poznajo le obtožbe. Tak položaj postaja nevdzdržen. Posebej je izrazil zastopnik zunanjega ministrstva svarilo na račun Zedinjenih držav zaradi novih Rooseveltovih predlogov o pomoči Angliji in zaradi govoric, da bodo Zedinjene države odstopile Angliji vse trgovinske ladje od nemške vojske zasedenih držav, ki so v ameriških lukah. Ameriški novinarji ugotavljajo, da je imela oblika, v kateri je bila podana ta izjava, zelo resen značaj. Smatrajo, da si Nemčija prizadeva preprečiti Rooseveltov načrt za posoditev ameriškega vojnega materiala Angliji.

United Press javlja, da je japonska vojska komisija v Francoski Indokini sporočila francoskim oblastem,

da bo morala Japonska zahtevati v Indokini nova oporišča za svoje letalstvo

in vojno mornarico, in sicer ob južni obali Indokine. Japonci izjavljajo, da potrebujejo nova oporišča za zaščito pomorske poti med Japonsko in Nizozemsko Vzhodno Indijo. Smatrajo, da bodo Japonci dobili oporišča na enem izmed francoskih otokov ob obalah

južne Indokine. Zdaj imajo Japonci na Formozi, Hainanu in v Indokini okoli 70.000 vojakov.

Siamsko vojno poročilo javlja,

da so siamska letala v povračilo za napade francoskih letal bombardirala sedem mest v Francoski Indokini.

Radio v Bangkoku pristavlja k temu poročilu, da so bila ob tej priliki tri mesta v francoski Kambodži čisto izravnana z zemljo.

Angleški listi napovedujejo,

da bo zdajšnji zunanji minister lord Halifax imenovan za novega angleškega veleposlanika v Washingtonu.

Nekateri listi omenjajo tudi še letalskega ministra Sinclaira kot možnega kandidata. Ob enem s Halifaxovim imenovanjem naj bi bila izvedena preosnova angleške vlade. »Times« napoveduje, da bo zdajšnji minister za vojsko Eden ob tej priliki prevzel zunanje ministrstvo. V vlado naj bi stopil po nekaterih poročilih tudi Lloyd George.

Francoska vlada je imenovala

za stalnega francoskega predstavnika v Parizu De Brugnona.

Doslej je bil De Brugnon osebni Lavalov zastopnik v Parizu. Ob svojem prihodu v Pariz je Laval, ki je bil izpuščen iz zapora, podal novinarjem izjavo, v kateri izraža prepričanje, da bosta Nemčija in Italija zmagali v vojni. Laval tudi pravi, da se še ne namerava umakniti iz političnega življenja. Glede akcije bivšega podpredsednika vlade Lavalu so razširjene razne domneve. Po njegovih akcijah se lahko sklepa, da Lavalova politika ni bila v skladu s politiko maršala Pétaina, toda na drugi strani je težavno ugotoviti, ali je bilo to Lavalovo nesoglasje s Pétainom bolj načelne narave, ali je bila razlika samo glede kakega vprašanja. Nekateri trdijo, da Laval še sodeluje s Pétainom, ne navajajo pa, kakšne narave je to sodelovanje. Po neki vesti je bil Laval izpuščen iz zapora na posredovanje nemškega veleposlanika v Parizu Abetzja, ki je nalašč zaradi tega prišel v Vichy.

Gospodarstvo

Sejmi

30. decembra: Mirna peč;

31. decembra: Kočevje, Zagorje ob Savi.

F. Gobey:

24

Umor na plesu

»Da bo prišla k vam. Morda vas je že iskala doma.«

»Moj bog, jaz sem se pa tako bala!«

»Ali mi dovolite, da vas spremim domov?«

»Zakaj ne, toda najprej bi rada sama govorila z njo.«

»Razumem vas, gospodična. Pohitel bom k stricu, vas odreši tega preganjanja. Vrnite se domov. Morda vas gospa Cambryjeva že čaka. Jaz pojdem potem tudi k njej.«

»Ubogala vas bom.«

Ponudila mu je roko, ki jo je pokril z vročimi poljubi.

Ko je Berta prišla pred hišo, kjer je stanovala, je videla, da je redar, ki jo je spremljal, krenil dalje in se ustavil šele pred neko vinarno v bližini.

Vratar je povedal Berti, da je tisti dan, ko so jo zaprli, prišla neka zelo lepa gospa v bogatem vozu in vprašala za njo. Berta je takoj vedela, da je morala biti to gospa Cambryjeva, in je vratarju naročila, naj jo takoj spuste k njej, če spet pride.

Ko je Berta stopila v svojo sobo, je zajokala od veselja in žalosti. Vse je bilo tako zapuščeno. Cvetje je ovenelo in klavir je bil še odprt, kakor ga je bila pustila tisti dan, ko so jo prijeli. Iznemada pa je nekdo povznil in Berta je pohitela k vratom. Gospa Cambryjeva ji je padla v objem. Gospodična Berta je bila do solz ganjena in lepa vdova prav tako.

»Srečna sem, da vas vidim, draga Berta! Zmerom sem mislila na vas.«

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 20. t. m. (prve številke službeni tečaji, druge v oklepajih tečaji na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.57 do 177.77 (za 215.90 do 219.10) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Nemška klirinška marka je bila po 17.72 do 17.92 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 455.50 do 456 din.

Drobne vesti

== Jugoslovensko bolgarska gospodarska pogajanja. V Beogradu se muči glavni tajnik Bolgarske narodne banke in vladni poverjenik v bolgarski uvozni centrali dr. Nedeljčev. Stopil je v zvezo s pristojnimi činitelji in se začel neobvezno pogajati glede raznih vprašanj, ki zanimajo oba novčanična zavoda Jugoslavije in Bolgarije. Dr. Nedeljčev je tudi obiskal Prizad, kjer se je začel pogajati glede izmenjave blaga med Bolgarijo in Jugoslavijo.

== Naša država bo kupovala petrolej v Rumuniji. Te dni je bil podpisan sporazum o ureditvi trgovine med Jugoslavijo in Rumunijo, in sicer z veljavnostjo do konca marca. Po tem sporazumu bo naša država izvažala v Rumunijo kovine, izvažala pa petrolej. Obračunavali bodo v švicarskih frankih.

== Pridelovalci zadržujejo turščico, da bi jo pozneje prodali dražje. Že pred uveljavljanjem uredbe o prodaji turščice je kazalo, da bodo pridelovalci zadrževali turščico, ker jim je ni treba prodajati, saj so dobro prodali pšenico in druge kmetijske pridelke. Zdaj lahko čakajo na boljše cene turščice. Turščica bo znatno dražja, ko bo osušena in tedaj je bo nedvomno mnogo več naprodaj. Trgovina s turščico je zadnje čase skoro povsem zastala. Ustanove, ki lahko kupujejo turščico, kakor Prizad, a nimajo potrebne trgovinske spretnosti, si zdaj zelo težko preskrbe blago. Zaradi tega doslej Prizad še ni nakupil mnogo turščice.

== Pred povišanjem posrednih davkov. Iz Beograda poročajo, da je zaradi splošnega dviga cen država primarana povečati svoje izdatke. Za to povečanje izdatkov pa je treba najti sredstva v večjih dajatvah državi. Že po izjavah, ki so jih dali v zadnjih dveh mesecih odločujoči činitelji, je bilo pričakovati, da bo prišlo do povečanja davkov. Po ve-

steh, ki jih objavlja »Jugoslovanski kurir«, bo povišanje nekaterih davkov izvršeno že 1. januarja. Predvsem bo povišan davek na poslovni promet. Istočasno bo povišan luksuzni davek. Po isti vesti bo izvršeno tudi povišanje trošarinskih stopinj. Naposled bodo povišane nekatere takse po zakonu o takсах. Zlasti bosta povečani taksa za prenos nepremičnin in taksa za prošnje in vloge. Carinski ažijo bo 1. januarja povišan od 14 na 15 din.

= Izvoz svinj v Nemčijo. Med zastopniki ravnateljstva za trgovino s tujino in nemškega urada za prehrano se vodijo v Beogradu pogajanja o cenah svinj, ki bi prišli v poštev za izvoz v Nemčijo. Pričakujejo, da bodo pogajanja kmalu uspešno končana.

STANOVANJE JE ISKAL

Jaka: »Koliko stane stanovanje?«

Gospodar: »Tisoč dinarjev.«

Jaka: »A kje je hlev?«

Gospodar: »Kakšen hlev?«

Jaka: »Hlev za osla, ki bi vam toliko plačal!«

VIDEL JE

Stari oče: »Kaj praviš, Mihec, koliko pljučnih delov ima človek?«

Mihec: »Dva.«

Stari oče: »Dobro. A kako veš to?«

Mihec: »Ko se je naša Katrica umivala, sem ju videl...«

»Toda tajite, da bi bili na plesu v operi. Pa ste vendar bili! Ne bojte se, ne mislim vas izdati preiskovalnemu sodniku.«

»Kolnem se vam, da na to niti malo ne mislim.«

»Dobro torej! Priznajte mi resnico. Najprej pa naj vam povem, kako je mogoče, da ste zdaj prosti. Menda vam je znano, da so našli na cesti vaš domino in krinko.«

»Da, videla sem žensko, ki mi je oboje prodala. Spoznala me je pred sodnikom.«

»Stražnik, ki je oboje našel, se je potem spomnil, da je bilo to pred tretjo uro zjutraj. Ugotovljeno pa je, da je bila tista ženska umorjena ob treh zjutraj. Gospod Darcy je tedaj začel verjeti v vašo nedolžnost. Toda da vas bo lahko nehal zasledovati, mora za vsako ceno zvedeti, kje ste bili tisto noč od polnoči do štirih zjutraj. Berta, zaupajte mi to in prišežem vam, da bom prepričala gospoda Darcyja, ne da bi izdala vašo skrivnost.«

»Prisezite mi, da ne bo nihče na svetu zvedel tega, kar vam bom zdajle povedala!«

»Prisegam vam!« Gospodična Lesterelova je začela počasi:

»Rada bi govorila, toda nimam toliko moči...«

Gospa Cambryjeva jo je prijela za roko in ji nežno rekla:

»Ali naj vam jaz zadajam vprašanja?«

»Bolje bo tako,« je zajecjlala Berta.

»Torej: tista ženska vam je pisala, kajne? Dobili so košček njenega pisma.«

»Res, pisala mi je.«

»To je bilo v torek pred plesom.«

»Da.«

»Po pošti?«

»Ne, pismo mi je poslala po svoji sobarici.«

Novice

* Seja sreske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke za mesto Ljubljano. Te dni je bila v dvorani Kazine zelo lepo obiskana redna seja širšega odbora sreske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke za mesto Ljubljano. Sejo je vodil poslevo-deči podpredsednik g. Rudolf Žitnik, ki se je najprej spominjal prerano umrlega nacionalista in človekoljuba zdravnika dr. Jamarja. Sporočil je potem vsem navzočim iskrene pozdrave zaradi boleznih zadržanega predsednika sreske organizacije dr. Alberta Kramerja. Zbrani odborniki so podpisali pozdravno pismo, v katerem žele g. dr. Kramerju čim prejšnjega okrevanja.

Ko je g. Žitnik opozoril na nekatere nove dogodke v naši domači politiki, je urednik dr. Branko Vrčon v zanimivem poročilu orisal splošni mednarodni in še posebej naš zunanjepolitični položaj. Pojasnil je tudi akcijo mladine za čim tesnejšo povezanost vseh naprednih sil v Sloveniji. Poslušalci so sledili obema poročiloma z zanimanjem in ju nagradili z živahnim odobravanjem.

* Smrt vodilnejšega moža Samostojne demokratske stranke. V Pakracu na Hrvatskem so pokopali znanega prvaka Samostojne demokratske stranke in zaslužnega javnega delavca proto g. Podunavca. Na njegov pogreb sta prišla iz Zagreba glavni tajnik stranke senator g. Sava Kosanović in kot zastopnik dr. Mačka poslanec g. Ljudevit Tomašič. Ob krsti so se od pokojnika poslovili prota g. Stanojevič, profesor Tomašič, senator g. Kosanović in g. Ignjat Teribaj. Dr. Maček je poslal lep venec, ki so ga položili na Podunavev grob.

* Madžarski zunanji minister na ribolovu v Sloveniji. Madžarski zunanji minister grof Csaky, čigar obisk v Beogradu je pred dnevi zbudil tolikšno pozornost v svetovni javnosti, je pred svojim povratkom v domovino obiskal tudi slovenske kraje. V nedeljo je prišel v spremstvu na Savo med Hotičem in Litijsko loviščico. Z njim so bili njegova soproga, madžarski poslanik v Beogradu s soprogo, pomočnik našega maršala dvora Babič-Gjalski, g. Plemelj, ki je lastnik lovišča in industrijec g. Rado Hribar. Pod vodstvom dveh preizkušenih čolnarjev Župančiča iz Hotiča in Kresa iz Zgornjega Loga je odlični gost s svojim spremstvom v dveh čolnih

»Vi ste rekli tej sobarici, da boste prišli?«
 »Res je.«
 »Njena gospodarica vam je napovedala sestanek ob pol treh zjutraj. Tako je bilo v tistem pismu.«
 »Da, toda...«
 »Ste je za pisma, ki vam jih je tista ženska hotela izročiti?«
 »Kdo vam je to rekel? je preplašeno vprašala Berta.«
 »Sama sem se tega domislila. Toda vi ste bili samo posredovalka, kajti oseba, ki so ji bila ta pisma namenjena, ni mogla priti sama ponje. Ne bom vas izpraševala, kdo je ta oseba. Prosim vas samo, da mi priznate, ali ste šli v opero.«
 Gospodična Lesterelova je prikimala.
 »Ko ste odšli iz moje hiše?«
 »Da.«
 »Okoli polnoči torej. Toda takrat še niste bili oblečeni za ples.«
 »Domino in krinko sem imela v vozu, ki sem se z njim pripeljala. Voz me je čakal pred vrati vaše palače.«
 »Potem ste se torej med potjo oblekli. Ali ste šli takoj v opero?«
 »Da. Toda v poslednjem trenutku se je zgodilo nekaj, kar me je prisililo, da sem morala nek potem prebiti v neki oddaljeni mestni četrti. Morala sem rešiti čast, da celo življenje neke osebe.«
 »Tiste, ki je pisala tudi pisma?«
 »Da, tiste.«
 »Torej ženske, ki je prišla po vas...«
 »Ta ženska mi je samo sporočila, da preti tisti osebi smrtna nevarnost in da se ne smem prav nič obotavljati.«
 »Dobro. Toda to še ne razjasnjuje tega.

»Vse vam bom pojasnila, draga gospa. Nesreča je pretila na vseh straneh. Hotela sem najprej dobiti pisma, ker je gospodična Orcivalova grozila, da jih bo izročila...«
 »Nekemu sovražniku... prijateljici, ki ste jo vi hoteli rešiti.«
 »Morala sem pohiteti tudi na neko drugo stran, kjer je bila moja prisotnost nujno potrebna in kjer bi morala ostati nekaj ur. Zato sem šla naprej v opero in tedaj...«
 »Ob kateri uri ste bili v operi?«
 »Menda razumete namen mojih vprašanj, neje ob pol ene.«
 »In ste šli naravnost v Orcivalovino ložo? Ali je bila sama?«
 »Da.«
 »Ali vas je kaj oštela, ker ste pre zgodaj prišli?«
 »Da, najprej me je. Pozneje se je pomirila. Vrnila mi je pisma in me prosila, naj grem, ker je še nekoga pričakovala.«
 »Imena tiste osebe, ki jo je pričakovala, vam ni povedala?«
 »Ne,« je začudeno odvrnila Berta.
 »Menda razumete namen mojih vprašanj. Če se dokaže, da je za vami prišla v ložo še kakšna ženska, bi bilo jasno, da je ta ženska izvršila umor. Ali je niste srečali, ko ste zapuščali ložo?«
 »Nikogar nisem opazila. Silno se mi je mudilo. Odhitela sem po stopnicah in se potem odpeljala dalje...«
 »V neko oddaljeno pariško četrt. Med potjo ste odvrgli domino in krinko. To je bila srečna misel, kakor je bilo tudi sreča, da so oboje našli pred tretjo uro zjutraj. Potem se seveda niste več vrnili v opero.«
 »Ne. Le po kaj? Saj sem pisma imela!«
 »Ta pisma ste potem med štirimi očmi se-

vlade grofa Tisze, ki je ujel 16 kg težkega sulca. Po končanem lovu je grof Csaky s svojim spremstvom obiskal znano gostilno pri Mlakarju, kjer so jih čakali šoferji z avtomobili, ter se odpeljali na postajo.
 * Prebivalstvo Jugoslavije po poklicih. Splošna državna statistika v Beogradu je izdala četrto knjigo z izidi popisa prebivalstva

»Da.«
 »Zgali?«
 »Hvala vam, Berta, da ste mi toliko zapupali. Zdaj vam lahko jamčim, da ste rešeni.«
 »Obljubili ste mi, da preiskovalnemu sodniku ne boste ničesar rekli!« je vzkliknila Berta.
 »To se razume, da bom molčala. Glavno je, da mu lahko prisežem, da ste nedolžni. On mi bo to moral verjeti. Toda še nekaj važnega je, kar bi bilo treba na vsak način razčistiti.«
 »Kaj pa?«
 »Kako je s tistim bodalom. Ali je bilo res vaše?«
 »To sem takoj tudi sodniku priznala. Prinesel mi ga je svak z Japonskega.«
 »Tisti večer ste ga imeli v moji hiši.«
 »Da. Tudi gospodu Gastonu Darcyju sem ga pokazala.«
 »Ali ste ga imeli tudi na plesu v operi?«
 »Žal. Nisem mogla slutiti...«
 »Ali ste ga pozabili v loži?«
 »Ne. Nепrestano sem ga imela v rokah. Opazila ga je tudi gospodična Orcivalova. Pogledala ga je in mi rekla, da bi vendar zaslužila nekakšno nagrado za uslugo, ki jo je izkazala moji prijateljici.«
 »In rekla vam je, da bi ji to bodalo podarili?«
 »Tako je bilo. Jaz ji te želje nisem mogla odbiti. Preveč srečna sem bila, da sem tako poceni prišla do pisem.«
 »Nesrečno naključje! Sama je prosila za orožje, ki jo je potem usmrtilo.«
 »Moj bog!« ji je segla Berta v besedo. Spominjam se, kako mi je Julija rekla, da bo morda imela tisto noč še buren pogovor z neko osebo, ki bi jo utegnila napasti in da

neguj svoje zobe!

S tako važno stvarjo kot je nega in čiščenje zob zares ne bi smeli odlašati. Uporabljajte redno Sargov Kalodont in ostanite pri njem. Sargov Kalodont ima to prednost, da temeljito čisti zobe, obenem pa odpravi zobni kamen in prepreči njegovo zopetno tvorbo. Čistite zato zobe vsako jutro in vsak večer s Sargovim Kalodontom.

SARGOV

KALODONT

proti
zobnemu
kamnu

Velika tuba je posebno ekonomična!

Angleži pripravljajo motorizirane pehotne bataljone

Silna udarnost nemških oklepkih divizij v borbah na Poljskem in na zapadu je presenetila ves svet. Kakor huda ura so nemške oklepne divizije pred seboj vse pomandrale.

V odgovor na nemške oklepne divizije so začeli Angleži pripravljati tako zvane motorizirane pehotne bataljone, od katerih pričakujejo mnogo. Vsak izmed teh motoriziranih bataljonov je sestavni del ene brigade tankov. Te nove edinice se urijo zdaj z vso resnostjo. Vse podrobnosti teh motoriziranih pehotnih bataljonov pa držijo Angleži v največji tajnosti.

Motorizirani bataljoni se gibljejo na motornih vozilih, borijo pa se peš in ob sodelovanju z oklopnimi avtomobili in strojniškimi oddelki. Ker sodelujejo tudi s tanki, se morajo ti motorizirani bataljoni gibati zelo

hitro pri svojem poslu. Poveljnik neke take nove edinice je izjavil, da morajo ti bataljoni prinesiti odločitev.

Za poveljnike teh motoriziranih pehotnih bataljonov so postavili posebno sposobne oficirje, ki poznajo vso tehniko modernega vojskovanja in ki ne oklevajo dolgo, kaj naj storijo v odločilnih in resnih trenutkih. V napadu morajo novi bataljoni predreti skozi črte sovražnega protitankovskega orožja. V obrambi je naloga teh motoriziranih bataljonov ta, da ščitijo krila in lajšajo gibanje oklepkih divizij.

Motorizirani pehotni bataljoni so samo del novih skušenj, ki so si jih Angleži pridobili v zdražni vojni. Ob sodelovanju s tankovskimi edinicami bodo ti bataljoni najboljša orožja, ki ga bo vrhovno poveljstvo upoštevalo. Angleži upajo, da bodo morda te nove edinice odločujoči činitelj v bodočih borbah.

Vrabc

Spomini iz mladosti

Vračal sem se z lova in korčkal po poti kraj svojega vrta. Moj pes je tekel pred menoj. Na mah pa je zadržal stopinje in začel stopati oprezovaje, kakor bi vohal v bližini divjačino.

Pogledal sem na pot in zapazil mladega vrabca z žoltim kljunom in puhom na glavi. Padel je bil iz gnezda (veter je hudo upogibal breze ob poti) in je bil čisto tih, le njegove perotničke, komaj pokrite s perjem, so se onemoglo širile, da se mi je zasmilil v srce.

Pes se mu je bližal, vse mišice na njem so se napele. Tedaj pa je nenadno kakor kamen padel z bližnjega drevesa star vrabec s črnimi prsi pred gobec močnega psa, in ves naščeperjen, zbežan in trepetajoč tožeče in obupno čivkaje dvakrat skočil proti odprtemu gobcu, oboroženemu s krivimi zobmi.

Vrgel se je na tla, da bi rešil mladiča, postavil se je predenj kakor ščit. Toda vse njegovo drobno telesce je drgetalo v strahu, njegovo kričanje je bilo hrupavo in divje. Ginil je od strahu, a zastavljal je svoje življenje.

Kako grozna pošast se mu je moral zdeti moj pes! Vendar ni mogel ostati na veji visoko gori na varnem. Sila močnejša od njegove volje ga je pognala z vej.

Pes je obstal, stopil nazaj. Skoro bi rekel, da je tudi on čutil to silo.

Ves zmeden sem hlastno poklical psa in šel poln nekega svetega spoštovanja.

Ne smelite se: spoštovanje je bilo tisto, kar sem občutil pred tem lunaškim otičem, pred zanosom njegove ljubezni.

Ivan Turgenjev

Kotiček za ugankarje

Čaroben lik

1. A A A A A
2. A C E E I
3. I I I L L
4. N N N N P
5. R R R R R

Iz teh črk sestavi pet besed naslednjega pomena: 1. obrtnik, ki izdeluje pile; 2. žensko ime; 3. mesto v Grčiji, blizu naše meje; 4. žensko ime; 5. staro ime za ranocelnika.

Besede se berejo enako v navpičnih in vodoravnih vrstah.

Kako bo delil

Deček hoče pomagati materi v kuhinji in mati mu naroči, naj ji prinese 7 litrov vode. Ima pa samo dve posodi, in sicer eno za pet, drugo pa po štiri litre. Kako bo moral vodo pretakati, da bo prinesel samo v teh dveh posodah — drugih pripomočkov nima pri roki — natanko sedem litrov vode?

Zlogovnica

Iz zlogov:

A — A — A — AL — BA — BI — BI — BLE — ČAJ — DA — DA — DJA — E — GRED — I — IZ — JA — JA — JA — LEC — LI — LO — MA — ME — ME — NA — NA — NA — NA — NJE — NJE — NJE — NO — O — O — PA — PO — RI — RI — RIK — RU — ŠČA — TA — TE — TEK — VA — VA — VAR — VEC — VED — VI — VI — VO — ZA — ZI — ZO — ZO sestavi 18 besed naslednjega pomena: 1. mesto v Jugoslaviji; 2. navada; 3. sladka pijača; 4. natančno gledanje; 5. trg v Sloveniji; 6. lastnina, posestvo; 7. prerokovanje; 8. del sveta; 9. praznik; 10. moško ime; 11. razvedrilo; 12. pokrajina v Združenih državah; 13. lesket; 14. žensko ime; 15. pomlad; 16. pesem iz opere; 17. judež; 18. ženska oseba iz romana »Srce v okovih«.

Vse prve in četrte črke najdenih besed dajejo v navpičnih vrstah poziv, ki naj ga vsakdo upošteva.

Skrit pregovor

POKRIVALO — JAPONCI — PRIDVOR — STRIGALICA — GLAGOLICA — DVOPEK — RAZDEJANJE — ALENKA — LA-STOVKA

Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke in sestavi iz njih pregovor.

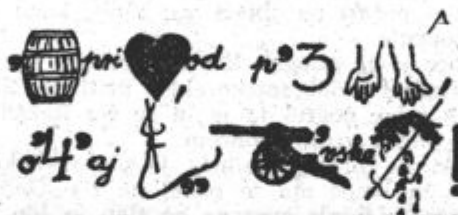
Naš pesnik

O P E L A O P E O V

A K A K A E D A O L

V srednji vrsti vstavi namestu črtic prave črke, pa dobiš v navpičnih vrstah besede, v srednji vodoravni vrsti pa ime in priimek slovenskega pesnika.

Štirje rebusi

Rešitve in imena tistih, ki bodo pravilno rešili vsaj tri uganke, bomo objavili po novem letu.

Deset izrebranih reševalcev bo dobilo po eno knjigo. Pogoj je, da rešijo prav vsaj štiri uganke.

Do konca decembra lahko kupite umetno gnojilo po nizki ceni. Tvornica umetnih gnojil v Rušah je znižala ceno apnenemu dušiku od 176 na 140.80 din za metrski stot. Znižanje velja samo za naročila do 1. januarja l. 1941. Naroča naj se to gnojilo preko direkcije za prehrano, Beograd, Kralja Ferdinanda ulica 5. Direkcija za prehrano poziva vse zadruge, kmetijska združenja in posameznike, da najkasneje do 25. decembra prijavijo naročila, ki so obvezna. Po 31. decembru se bo apneni dušik spet prodajal po višjih cenah.

Župan je prinesel svoja svetovalca pred glavarja

Župan neke hribovske občine Tomaž je bil povabljen na okrajno glavarstvo v Celju. Bilo je še za časa Avstrije in so bili višji uradniki po večini Nemci. Glavar je bil v dopisu na župana pripomnil, naj privede župan s seboj tudi dva občinska svetovalca.

Na glavarstvu je sluga prijavil najprej župana. Svetovalca sta ostala zunaj, a župan je prišel v svojih težkih škornjih pred glavarja Nemca, sedečega za mizo v prostorni pisarni. Tla pisarne so se kar svetila in župan je v strahu opazil, da so pustili njegovi škornji za seboj blatno sled.

Glavar je pogledal župana izpod naočnikov, mu pokimal v pozdrav in dejal: »Prinezite dudi vaš opčinski svedovales nutra!« Župan ga je debelo pogledal, se popraskal za ušesom in vprašal: »Šlišijo kaj naj prinesem?«

»Vaš tva opčinski svedovales prinezite nutra,« je ponovil glavar z nizkim glasom.

»Gospod glavar hoče vaša svetovalca,« se je oglasil pisar na koncu mize.

Župan se je spet popraskal za ušesom, zmajal z glavo in šel skozi vrata.

Zunaj sta čakala svetovalca, debeli Gasper in mali Miha. Ko je prišel Tomaž, jima je rekel: »Vrag ga vzemi, dedca starega. Čemu pa ima tako lepo sobo za svojo pisarno! Menda sem mu tla preveč zamazal, zdaj se pa ta Kočevar boji, da bi mu še vidva ne prinesla v pisarno nekaj kilogramov hribovskega blata. Zato je zahteval, naj vaju noter prinesem.«

»Hudo bo šlo,« je jadikoval debeli Matevž.

»Bo že šlo,« jo je pogruntal župan Tomaž, »ti, Matevž, mi slezi na ramo, a Miho bom nesel kar pod pazduho.«

Rečeno, storjeno. Vrata so se odprla na stečaj in v pisarno je prirogovnil župan Tomaž s svojim živim tvorom. Glavar je skočil kvišku in zazijal, pisar pa se je tako prestrašil, da mu je zlezlo pero iz roke.

»Kutiča, kaj sde blasen?« se je zadržal glavar, ko je zagledal Tomaža z Matevžem na plečih in z Miho pod roko.

»Ne, jaz nisem blasen. Morda ste to vi, ki ste mi zapovedali nositi taki kladl, je zagodrnjal Tomaž.

J. M.

BOŽIČNA PRILOGA DOMOVINE.

Martinov oreh

Ko je bilo Martinu šestnajst let, ga je gnal oče h Koširju, da bi se za mizarja učil. In Martin se je učil. Delal je postelje in omare, in v njih in rakve in zvečer je sedel pred hišo pod orehom in otrokom rezljal igrače.

In ko so pod njegovimi prsti iz kosov lipovine nastajali vozički in omarice, konji in mlinci, je Martin mislil na to, kar ga še čaka. Star je Košir in nikogar nima. On bo mojster, ko starec umre, dom bo njegov.

Umrl je stari Košir. Lepo rakev mu je napravil Martin in v njej so ga pokopali. Pa se je izkazalo, da je Košir imel nečaka, ki se je potepal nekje po svetu in ni bil dosti pri hiši. Ničesar ni znal ta nečak — kako naj bo mizar? Še naprej je ostal Martin pri hiši in delal, nečaku pa je plačeval najemino. »Ko ga izplačam, se oženim«, si je rekel Martin in delal. Zvečer pa je sedel pod orehom, delal otrokom igrače in mislil nase.

Potem je nekega dne prišel vihar. Treščilo je v oreh in ga razklalo. Dolgo se je oreh boril za svoje življenje, potem so ga morali podreti. Deske si je dal napraviti Martin iz njega, lepe deske.

»Poročno posteljo zase in za nevesto bom napravil iz njih«, si je rekel Martin in zasadil nov oreh pred hišo.

Potem je prišel dan, ko je izplačal Koširjevega nečaka. Pil je možak in zapravljaj. Z vsa vasjo je bil sprt, še s krčmarjem. Ko ni mogel več strpeti — stara potepuška kri se je zbudila v njem — je segel Martinu v roko. Vse svoje prihranke mu je dal Martin in še na posodo je moral dosti vzeti.

»Vse poplačam, se oženim«, si je rekel Martin in zaljubljeno gledal orehove deske pod oknom. Zunaj pa je rasel nov oreh in poganjaj veje. Prvi sadeži so že rodili na njem.

Martin je delal in delal. Zvečer so pod njegovimi prsti rasle igrače za otroke in njegove misli so bile zmeraj lepše, zmeraj bližje resnici so se mu zdele.

Potem je prišla vojna. Martin je moral zapreti svojo delavnico in vzeti puško. Štiri leta se je igral po bojiščih, tri leta v ujetništvu. Ko je prišel domov, je bilo še za obrniti več dolga na hiši.

Delal je Martin in dolg je kopnel. Toda smrt je bila v njem. »Pozdravim jo«, si je rekel Martin, »potem se oženim. Čas je že, da bi delal svojim otrokom igrače, ne tujim.« In spet je pogledal orehove deske pod oknom in njegov pogled je bil zamišljen. »Staraš se, staraš, Martin«, je nekaj klujuvalo v njem. »Iz teh desk ne boš delal poročnih postelj.«

Ni verjel Martin temu klujuvanju, ni verjel niti ogledalu, ki je kazalo, da se mu hrbet krivi, da mu oči lezejo globoko v jamice. »Pozdravim se, da, in še tiste tisočake plačam, potem...«

Martin je delal. Ni mu manjkalo naročil. Ponoči je gorela luč v njegovi delavnici, ko je žagal in kuhal klej. Ves od žaganja bel je bil, da ni opazil, kako zmeraj bolj črni so kolobarji okoli njegovih oči.

In oreh je rasel. Zdaj je bil že močan in okoli njega je bila klop, kjer je zvečer sedel Martin med otroki in jim delal igrače. Še učenca je dobil Martin, prav takšnega, kakor je bil nekoč sam. In prav tako je mislil ta učenec, kakor nekoč Martin: Ko starec umre, bo ta dom moj.

Zdaj Martin že ni imel več dolga, dolg

mu je padel s hrbta, tisočaki so se mu nabrali, toda namestu dolga mu je še bolj sedla na hrbet bolezen.

»Oženim se, žene sem potreben«, si je pravil Martin. »Izpreči bom moral, slab sem, dovolj sem delal in žena bo skrbela za hišo. In komu naj vse pustim?«

Pa je videl Martin, da je star in betežen. »Kaj mi bo žena? Goljufala me bo, ničesar ne bo imela za mene.«

Takrat je prvič nehaj upati.

»Ne, za poročni postelji ni več časa«, si je rekel. »Lepo skrinjo si bom rajši napravil iz desk in v njej bom hranil denar. Dosti žuljev je na njem in ko ga bom zvečer gledal in štel, bom mislil, kakšno je bilo življenje.«

Polegal je Martin in ni se silil z delom. Tudi otrokom ni delal več igrač. Zamišljen je strmel v orehove deske pod oknom. »Da,

poročni postelji sem hotel napraviti iz njih. In potem skrinjo.«

Prišla je zima. Prazna je bila delavnica in nezakurjena. Delo ni več prihajalo, učenec je šel drugam. Ni bilo več tako, kakor takrat, ko je še mislil o prihodnjih dneh in delal, da bi plačal svoj dolg. »Niti skrinje ne bom več napravil. Čemu mi bo skrinja? Denar kopni za bolezen.«

Slab je Martin in le nerade so ga nosile noge. Drugi so se morali brigati zanj. Tiha je ostala delavnica.

Nekega jutra je Martin vstal in šel v delavnico. Težko je privlekel vanjo sedem velikih orehovitih desk, dolgo je delal nad njimi, žagal in lepil. Ko je bil njegov obraz od truda ves poten in od žaganja rjav, ko so bile njegove roke od dela vse žuljeve, je stala rakev pred njim.

Vanjo so dali Martina, ko je ob tednu umrl.

Boris Rihteršič

Na sveti večer sta se spet našla

Tisti dan je bil navzlic veliki množini snega, ki je težil drevje, ves svetel. Videti je bilo, da je zemlja odeja svetlejša od neba. Mir je plaval nad gozdom na hribu in nad dolino, kjer so pogreznjene v sneg ždele nizke vaške hišice. Le tu in tam je zasumel sneg, ki je drsel z dreves, in iz dolinske cerkve so doneli zvonovi.

V kočici na vrhu hriba je zaropotalo. Logar Martin se je dvignil izza ognjišča, kjer je čital časopis. Prestopil se je nekajkrat po majhni zaslini sobici. Pomislil je za trenutek, nato je snel puško s stene. Zahotelo se mu je tihe, samotne narave, da bi se naužil zvoka božičnih zvonov in videl, kako kaj živali praznujejo sveti dan.

V kotu se je zganil pes in tiho, proseče zabevskal. Opomnil je gospodarja, naj brez njega ne gre nikamor. Pretegnil se je po ležišču, napravljenem iz starih cunj, in čakal, da ga gospodar pokliče.

»No, Dečko, pojdiva!«
V trenutku se je pes dvignil in zadovoljno pomahal z repom. Stopila sta na plan. Martin se je ozrl na kočico, ki jo je odevala debela plast snega. Zagazila sta v sneg.

Mračilo se je že. Sonce je zatonilo za meglenim obzorjem in snežna belina se je bleščala bolj in bolj. Visoko na nebu se je pojavljajal mesec.

Prišla sta v gozd. Iz visokih, vitkih smrek se je zdaj pa zdaj usul sneg. Pot je bila zametena. Nikjer žive duše. Drevje je bilo pušto, ne ena ptica se ni zganila na njem. Med drevjem so držale številne zajčje steze, toda živali ni bilo videti nobene. Nekje daleč je hripavo lajal lisjak.

Martin je obstal. Pred njim je bila strma stena, obrasla z nekaj borovci. Pod njo se je raztezala dolina v nedogledno dalj sivega dne. Lahen veter je zavel od severa. Zvonovi so pobožno doneli in njih jasen zvok je odmeval po dolini.

Nenadno je Dečko zalajal. Martin se ni zmenil zanj, saj je bil vajen njegovega bevskanja. Pes pa ni miroval. Strigel je z ušesi in lajal v mrak. Logar je prisluhnil. Res, spodaj, kjer so rasle visoke smreke, je bilo slišati šum. Martin je poslušal in prišel do prepričanja, da je srnjak. Pomiril je psa in hotel kreniti dalje.

Sum je postajal čedalje ostrejši. Martin je znova obstal in prisluhnil. Ne bo srnjak, je nazadnje presodil in sklenil pogledati, kaj bi bilo. Po hrbtu mu je nehote zagomazelo in snel je z rame puško. Pes je gluho lajal.

Tedaj je videl. Ob robu gozda pod njim je stopal tujec. Kučmo je imel in puško na ramenih. Divji lovec, je prešinilo Martina. Slutnja se mu je potrdila. Možak je zagledal Martina in se ga je očitno prestrašil, zakaj ubral jo je po gozdu, da se je sneg prašil za njim. Martin je za trenutek ostrmel, takoj nato pa se je zavedel svoje dolžnosti. Spustil je psa, stisnil puško in pohitel za tujcem. Dečko ni bil videti kdove kako pogumen, ker ni hitel po sledovih, ampak je zadovoljno capljal za gospodarjem in mahal z repom.

Martin je hitel, da mu je pot tekel z obraza, toda možaka ni mogel dohiteti. Sledil mu je lahko le po sledi, ker mu ga je drevje zakrivalo. Na planoti vrh pobočja ga je zagledal. Tujec se je oziral po njem, ko ga je pa opazil, je stekel. Martinu ni prišlo na misel, da bi uporabil puško, zato se je tudi spustil v tek. Tako sta tekla, dokler ni tujec dosegel poti, ki je vodila v dolino. Ustavil se je in si obrisal potno čelo. Za Martina, ki je zasopel pritekkel za njim, se ni zmenil. Ta ga je pograbil za ovratnik zimske suknje in zakričal:

»Lovsko izkaznico sem!«

Tujec se ga je otrešel in mirno segel v žep. Počasi je privlekel na dan listnico. Razgrnil jo je pred logarjem in mu pomolil izkaznico. Martin jo je nejeverno gledal in se moral prepričati, da je prava. Ime, kraj bivanja, poklic, vse je bilo v redu napisano in potrjeno z uradnim žigom. Slika se je ujemale z lastnikom. Martin jo je s počasno kretnjo vrnil in nenadno vzkričel:

»Zakaj me pa niste počakali?«

»Počakali«, je ponovil tujec, »saj me niti poklicali niste.«

Martin mu je obrnil hrbet in se počasi napolil proti svoji koči. Čelo se mu je bilo orosilo od teka. Pes, ki se je bil nekam izgubil, se mu je spet približal in pohlevno stonal za njim. Martin ga ni videl, da bi mu rekel lepo besedo. Premišljal je, kako sijajno se

„Naj ti bo, tudi tu si se izmazal. Zdaj pa tretje vprašanje: Kaj jaz pri tejle priči o tebi mislim?“

„O, Veličanstvo, lepo vas prosim, da nikar ne zamerite! Vi mislite, da sem jaz žički opat, sem pa le njegov brat. Dvojčka sva, zato sva si tako podobna.“

„Glej ga kavljal! Cesar Jožef je bistro pogledal in šele zdaj spoznal pomoto. Toda

premeteni kuhar mu je bil kar všeč. Pridržal ga je pri sebi za dvornega norčka. Dobro se mu je godilo. Žičkega samostana pa brat le ni mogel rešiti. Cesar Jožef Drugi je poslal dekret in končalo se je veselo življenje patrov in fratrov. Razkropili so se po svetu.

Škopov Janez

Kotiček za male V jelšo spremenjena deklica

Pravljica

Ob koncu Travnškega gozda proti Prevalju je stala hišica, narejena iz smrekovih tramov in pokrita s slamo. V njej je živela siromašna mati Hostarica z dvema otrokoma. Črnooki deček Branko je štel dvanajst, a njegova zlatolasa sestra Nuška devet let. Oba sta bila pridna. Njuna mati ju je imela neizmerno rada. Hodila sta skoraj vsak dan v Travnški gozd nabirat suhljad.

Bil je zadnji dan pred svetim večerom.

Pri Hostarjevih še niso imeli mahu za jasele. Nuška je odhitela v gozd, da nabere košarico mahu. Branko pa je že prej šel po smrečico. Počasi je stopala mimo stare opekarne ob zamrzlem studencu proti Malemu logu. Približala se je studenčku, okoli katerega so rasle vitke hojke.

Zastrmela je. Okoli studenca je opazila prekrasne mladenke, ki so se držale za roke. Ogrnjene so bile v krasne halje in dolgi plavi lasje so jim padali daleč po hrbtu. Plavačjoč med nebom in zemljo so plesale kolo in pele čarobne pesmice.

Nuška je omamljena od lepote gledala deklice, saj tako lepih bitij še ni videla.

Pristopila je skrivaj bliže. Okoli nje je zašumel les. Vile so se ozrle ter zagledale Nuško. Najlepša izmed njih je prihitela k njej ter ji jezna rekla: »Kako se upaš priti do nas. Ali ne veš, da je to nevarno za tebe?«

Nuška ni razumela, zakaj naj bi bilo to nevarno.

»Kako ste lepe!« je vzkliknila.

»Nas ne sme gledati človeško oko!« je z osornim glasom dejala vila ter povlekla Nuško k studencu. Poškropila jo je z vodo in rekla: »Postani jelša, vitka jelša!«

Čuden občutek je dobila tedaj Nuška. Njeno telo se je podaljšalo in roke so se ji razprostrle. Noge so se ji vrtnile v zemljo. Rada bi bila pohitela iz gozda domov, a niti stopnice ni mogla narediti. Sirota je spoznala, da je začarana v jelšo. Strepetala je od groze.

V velikem strahu sta bila zaradi nje njena mati in bratec. Iskrala sta jo povsod, jo klicala, a vse zaman. Žalostna sta se vrnila domov.

Nuška je ostala sama v gozdu. Tam na gričku so iz bele cerkvice peli svetočno zvonovi. Tudi vil ni bilo več videti. Mrak je legel v gozd. Strah je bilo deklico samo v temnem gozdu. Kako so trepetale njene veje, kakor peroti prelošene ptice.

Tako pomilujoče je pihljajl vetrc mimo jelšo-Nuške, kakor bi ji bil hotel lajšati njeno bol.

»Ne žaluj, saj ne boš dolgo ostala tu.« Tako jo je tolažil vetrc.

»Ne boj se! Nekega dne te jaz poljubim in prosta boš«, ji je šumljal studenček.

Zvezdice so se pogovarjale z njo in ji delale kratek čas. Ptčki so posedali na njenih večicah. K njej je pritekla tudi bel golobček.

»Nikar se ne boj, Nuška«, je zašepetal deklici in odletel.

Kadar je sonce zašlo v svoj zlati gradič so se pokazale vile. Joj, kako so bile lepe. Čeprav so jo začarale, jih deklica ni mogla sovražiti. Vzdignile so se kakor na lahnih perutih in zrle za zabahajočim soncem. Za njim so stegovale svoje bele roke, kakor bi ga hotele pridržati. Pele in rajale so dolgo v noč.

To se je ponavljalo dan za dnem in Nuška se vsega ni naveličala. Bile so ji v kratkem čas. Skoraj je že pozabila na mamico in brata.

Preteklo je nekaj dni. Mati Hrastarica je jokala za izgubljeno hčerko. Žalostna je premišljala njeno usodo in prosila gozd, naj ji jo vrne. Lice ji je upadlo, lasje so ji osiveli. Hodila in plakala je ob potoku.

Tudi Branko jo je še zmeraj iskal in se jokal za sestrico. Počasi je korakal po gozdu prav dan pred novim letom. Tedaj je nekaj zaprhutalo pred njim. Deček je opazil belega golobčka, ki je priletel prav pred njega, nad njim pa je krožil jastreb, ki se ni upal v dečkovo bližino. Branko je ujel golobčka in ga skril pod suknjič. Pod suknjičem pa ga je gladij z roko.

Golobček mu je tedaj rekel: »Rešil si mi življenje. Jastreb je moj najhujši sovražnik. Hočem ti biti hvaležen. Jaz vem za tvojo sestrico Nuško.«

Branko je prisluhnil.

»Saj veš za tisti studenček v tem gozdu. Tam je začarana tvoja sestra. Povedati ti hočem, kako jo moreš rešiti. Prav ta čas je najpripravnejši, ko sonce zahaja. Vil se ti ni treba bati, ker so zdaj v zraku in se poslavljajo od zahajajočega sonca. Zato stopi tja, poškropi tisto ravno jelšo ob izviru z vodo iz studenca in reci na glas »Vitka jelša, vitka jelša, postani spet Nuška!« Nad seboj boš slišal petje, a ne smeš pogledati kvišku. Tedaj samo hitro zbežiš od tam, ne da bi se ozrla nazaj!« Tako mu je rekel golobček in odletel.

Komaj je Branko prišel k studenčku, je že slišal nad seboj čudovito petje. Pogledati je že hotel kvišku, toda spomnil se je svarečih golobčkovih besed. Hitro je pokropil jelšo.

Tedaj se je začela jelša manjšati in se spreminjati v Nuško. Nekaj hipov in Nuška, prava Brankova sestrica je stala pred dečkom. Skoraj brez sape sta pribežala domov.

Mati je bila v sobi, ko sta vstopila vanjo. To je bilo veselja, smeha in joka obenem. Hitro so napravili jasele in drevesce, čeprav že nekoliko pozno.

Nuška je morala vse natanko povedati, kako je bila začarana v gozdu.

Mohar Stanko

Metka je šla po premog

Mati je zajokala. Solze so ji skoro ledenele na licih in puščale za seboj mrko sled. Mala Metka ni vedla, zakaj se mama joče, zato se je še tesneje privila k njej in še sama zajokala. Začela je premišljati. Zdaj pa zdaj je zadržetala od mraza, ki je iz vseh kotov silil vanjo.

Zdaj se je spomnila očeta, ki je lani postal žrtev vode, ker je hotel preskrbeti premoga, s katerim se valovi tako zasmehljivo poigravajo. Tudi takrat je bil mraz. Toda danes ni več očeta, šibka mati ima samo njo — pogumno Metko.

»Po premoga pojdem.« je tiho prišepnila materi v uho in že hitela oblačiti njeno volneno jopico. Plamen žive radosti je zaigral v otrokovih očeh.

Mati je hotela ugovarjati, toda ni ji prišla beseda iz ust, ko je zagledala podjeten nasmeh, ki je zaigral hčerki okoli ust.

»To je torej tvoj božič!« je jeknila uboga mati in niti solze ji niso več prišle v oči.

Metka je zbežala v hladno noč. Ni je zeblo, ni je motil sneg, katerega ji je pridno zanašal veter v obraz, le počutila se je čudovito srečno. Vsa zasopla je pritekla do reke. Tu se torej dobi premog, odtod izhaja tista blaga toplota, ki se ji zdi tako nebeško veličastna. Zrla je temne valove, ki so nosili v svojem naročju lepe kopice premoga

s seboj. Hotela je do njih, iztezala je ročice, toda dosegla ni ničesar.

Zajokala se je. Morda zaradi tega, ker je spoznala, da ne more do premoga, morda se je spomnila jokajoče se matere.

Naenkrat je padla na kolena in z dvignjenimi rokami prosila pomoči. Mora naloviti premoga, da jo bo na sveti večer mama objela v topli izbi. Zobje so ji sklepotali od mraza, počasi je vstala in krčevito stisnila pesti. Vsaj za nočjo mora dobiti premoga.

Zdaj ni vedela, kaj se godi z njo, ni poznala mraza, samo to je ponavljala, da se brez premoga ne vrne domov. Kakor hitro pa je spet poskusila priti do premoga, je spoznala, da ne more kljubovati tej sili, ki je toliko močnejša od nje.

Stopila je tesno k bregu. Nekaj korakov od nje se je valil po reki cel kup premoga. Segla je po polici in drezala majhne kepice, ki so se živo poigravale v vodi, a ujela ni ničesar.

»Se je čas.« je pomislila, slekla materino jopico in planila za premogom. Dosegla je lepo kepo in jo vrgla na breg.

»Zate, mamica, da se boš ogrela!«

Tedaj so valovi udarili preko nje in jo zagnili s svojo temino.

Vladimir

Sveti večer

Boječ se stiska vanica
pod hrib,
kjer prva meglica
že vstaja:
nocoj je Sveti večer.

Oče je danes mrk
in mati molče,
otroci samo govore:
»Danes je Sveti večer.«

Zvonovi k maši
polnočni zvonijo,
saj danes je Sveti večer.

Oče, mati, otroci strmijo:
»Kaj letos je tudi Sveti večer?«

Vladimir

Skrivalnica

Kje je kmet, ki je zredil tega pujska?

Z davljenjem ljudi so častili boginjo

Indija ima nešteto ver in v njih mnoge sekte (ločine), izmed katerih se nekatere odlikujejo po pobožnosti svojih vernikov, nekatere pa po divjaštvu svojih pripadnikov, ki mislijo, da najlaže služijo bogovom z zločini. Ena izmed takšnih ločin, ki je postala prava črna roka vse dežele, je bila ločina častilcev boginje Kali. Delovanje te ločine je zdaj seveda preprečeno, odnosno je urejeno, da ne pres opa več meje nezakonitosti, v prvi polovici preteklega stoletja pa so bili njeni pripadniki največji morilci, kar jih pozna zgodovina.

Pripadniki te skrivne ločine so se imenovali tugi, kar pomeni davilce. Njeni člani so bili menihi, fakirji, meščani, nižji plemiči in tudi preprosti ljudje. Bistvo te ločine je bilo verovanje, da boginja Kali terja od njih smrtno žrtve in da si pripadniki te ločine le na ta način prislužijo posmrtno veselje.

Pri moritvah žrtev ni smela teči kri

Člani te ločine so delovali skoro v vsakem kraju. Na zunaj se niso nič ločili od drugih ljudi. Njihovo glavno delovanje je bilo v tem, da so zalezovali in skrivaj davili ljudi. Pridobili so si nenavadno spretnost v davljenju. Davili so ljudi s ročnimi svilnatimi motvozi in rutami. Gledali so na to, da pri njihovih zločinih ni tekla kri. Delovali so zmerom v skupinah. Bili so nenavadno spretni in prevdni. Zločinci so iskali žrtve med vsemi plastmi prebivalstva in v vseh krajih, vendar so si najraje izbirali žrtve med tujci, ki so prihajali v Indijo kot trgovci in potniki. Imeli so zelo dobro vohunsko službo, tako da so bili vselej vnaprej obveščeni v prihodnje tuincev. Za gibanje vsake karavane so natančno vedeli. V karavanah so imeli tudi svoje člane, nosače in vodnike, ki so na primernem kraju zavedli vodnike s poti, kjer je že druga skupina tugov (članov te morilske občine) izkopala grobove za žrtve. Vselej so šele čez dalje časa odkrili da so nesrečni ljudje izginili brez sledu.

Nekateri tugi so služili boginji Kali v mestih, kjer so morili mirne meščane, ki so navadno izginjali na sprehodih zvečer.

Moril je le del članov morilske ločine.

Združenje tugov ni uporabljalo vseh članov za svoje s'rašno delo. Bili so razdeljeni v tri skupine. Člani prve skupine so morili, drugi kopali grobove in tretji opravljali službo vohunov. Nad skupinami so bili načelniki, ki so pa bili članstvu osebno neznani in so se med seboj spoznavali le po geslih ali znamenjih.

Oblastva so slutila, da je bilo na delu skrivno združenje, a ga niso mogla odkriti. Sorodniki ali prijatelji žrtev se niso upali izdati ničesar podrobnejšega o zločinih, ker so se bali maščevanja. Tako so bila varnostna oblastva povsem brez moči in naposled se angleška oblastva tudi niso mnogo zanimala za te zločince, ki pozneje niso več iskali žrtev med Evropeci, da ne bi opozarjali preveč nase. Člani strašne ločine so delovali le iz verskih nagibov. Žrtve so včasih tudi orpali.

Na sled so prišli zločincem po naključju

Delovanje te ločine so razkrinkali po naključju. Načelnik policije v Mersingpuru polkovnik Sleemann je prejel prijavo, da je bil na njegovem področju prijet morilec žene in dveh hčerk nekega polkovnika v bližnem Madrasu. Tudi v tem primeru je bil umor izvršen brez prelivanja krvi z davljenjem. Morilec so spoznali po ukradenem prstanu, ki ga je skušal prodati. Sleemann je zaslišal Inda. Zločinec zločina ni tajil, temveč se je celo pobahal, da je zadavil že 900 ljudi. Tako je počasi izdal skrivnosti strašnega skrivnega združenja. To, kar so slutili, je bila grozna resnica. Načelnik policije v začetku ni hotel niti verjeti, da je vse res, kar mu je pripovedoval Ind, ker je mislil, da se je bahal. Zato je Ind dejal, da mu lahko dokaže, da je vse res, kar je govoril. Svetoval mu je, naj koplje v tleh svojega doma, kjer da bo

našel 13 trupel. Na veliko presenečenje Sleemanna se je izkazalo, da je Ind govoril resnico. Med žrtvami so našli tudi njegovega bivšega tajnika.

Več sto morilcev je bilo obsojeno na smrt

O teh strašnih zločinih so takoj obvestili podkralja v Kalkuti, ki je odredil takojšnje aretacijo tugov in veliko sodno razpravo proti njim. Po zaslugi Inda, ki ga je zaslišal Sleemann, so prijeli več tisoč zločincev. Večini so dokazali zločine in usmrtili so jih več sto, druge pa so poslali na dosmrtno prisilno delo. Pozneje so ugotovili imena še 1.800 davilcev, ki so morili ljudi skrivaj in so bili za to od svoje ločine tudi odlikovani. Tudi Inda, ki je izdal skrivnosti te verske ločine (sekte), so obsodili na smrt, toda življenje so mu podaljšali, ker je imel izredno dober spomin in se je spominjal neštetihih podrob-

nosti iz delovanja zločinskih tugov. Da so dokazali zločine 1.800 davilcem še potem, ko so že mnogo drugih zločincev usmrtili in poslali na prisilno delo, je tudi zasluga tega Inda. Sodniki niso mogli razumeti, zakaj je izdajal svoje tovariše, čeprav ga k temu niso silili. Hladnokrvno je obdolževal zločince in jim tudi zločine dokazoval. Oni pa se tudi niso zaradi tega srdili nad njim. Vsi so pač delali po verskih nagibih. Pokazalo pa se je tudi, da je bilo med njimi mnogo pravih sadistov (ljudi, ki so bolešno nagnjeni k mučenju in pobijanju ljudi). Nihče izmed njih se ni kesal svojih zločinov in ni se jim zdelo takšna nesreča, da so jih zaprli. Žal jim je bilo le, da so se poslej morali odpovedati užitku, ki so jim ga nudili zločini. Zločinci so povedali preiskovalnim sodnikom, da si ne more nihče niti misliti, kdor tega še ni preizkusil, kako velik užitek nudijo zalezovanje človeških žrtev in umori.

Po tej veliki sodni obravnavi se tugi sicer niso odpovedali povsem svoji zločinski delovnosti. Delovali so še naprej, vendar v manjšem obsegu in mnogo bolj previdno, toda oblastva so imela zdaj lažje delo in so počasi čisto zatrla to strahotno ločino.

Solnčni mrk bodo opazovali številni znanstveniki

Učenjaki, ki se bavijo s pojavi na našem nebu, so izračunali, da bo prihodno leto 21. septembra velik solnčni mrk. Ponekod bo tedaj solnce čisto ugasnilo in bo sredi dne nastopila za nekaj časa noč. Posebno pozornost temu mrku bodo posvetili ruski zvezdoslovci. V Moskvi so ustanovili poseben odbor, ki so v njem najodličnejši sovjetski zvezdoslovci, katerih naloga je predvsem ta, da pripravijo vse potrebno za opazovanje solnčnega mrka 21. septembra leta 1941. Podpredsednik Akademije znanosti v Sovjetski zvezi in hkratu predsednik odbora za opazovanje omenjenega solnčnega mrka profesor Mihajlov je te dni novinarjem o napove-

danem mrku dejal med drugim tole:

Področje, kjer bodo ljudje lahko pričeli popolnega solnčnega mrka, je med Arabskim jezerom in kitajsko mejo, torej predvsem Turkestan in južni del Kirgizijske stope. Najbolj bo temno nad mestom Almo, ki stoji že precej blizu kitajske meje. Popolni solnčni mrk bo tu trajal približno dve minuti.

Na področju popolnega solnčnega mrka od Arabskega jezera do kitajske meje bo razporejeno kar trideset znanstvenih družb. V tvornicah že zdaj izdelujejo posebne leče in pripravke, s katerimi jim bo opazovanje solnčnega mrka prineslo čim več odkritij, ki bodo obogatila to panogo znanosti.

Preveliko uživanje mesa je škodljivo

Nekatere vere prepovedujejo uživanje mesa. Prav tako ne jedo mesa vegetarijanci, kakor se s tujo besedo imenujejo tisti, ki uživajo le rastlinsko hrano.

Toda v svetovni vojni, ko je bila raba mesa zelo zmanjšana in smo bili prisiljeni živeti skoro izključno ob rastlinski hrani, smo doživeli popoln polom teh nazorov. Vse je bilo preslabo hranjeno. Manjkalo je mesa.

Poželenje po mesu si lahko razlagamo. Dobro kuhano ali pečeno meso je okusno, hitreje pripravljeno kakor druge jedi in že manjša količina zadošča, da se človek nasiti za dalje časa. Razen tega pa je meso laže prebavljivo in več vredno kakor marsikate-

ra druga hrana.

Pomisli si tudi treba, da je poraba mesa važen činitelj v narodnem gospodarstvu, saj je eden izmed glavnih virov kmetovega zaslužka. Kaj bi drugače kmet napravil s senom, deteljo in drugo živalsko krmo, ki se šele v živalskem telesu izpremeni v beljakovine? Te so človeku neogibno potrebne.

Pri vseh teh dobrotah mesa pa moramo vendarle paziti, da ga uživamo v zmernih količinah. Ker je okusno in sočno, ga človek dostikrat zaužije preveč. Preobilno uživanje mesa je tudi vzrok številnim boleznim. Najboljše je živeti po zlati sredi med rastlinsko in živalsko hrano.

SMOLA

Pri Čebularju se je oglasila štoklja in pustila dečka. Istočasno je svinja povrgla mladiče, katerih eden je bil slaboten in se je bilo bati, da ne bi poginil. Čebular ga je hotel na vsak način ohraniti pri življenju, zato ga je zavil v plenice in položil v zibelko, ker je bil dojenček pravkar pri materi v naročju.

Pa je prihitela soseda gledat novorojenčka. Stopila je k zibelki. Da bi se prikupila, je začela žvrgoleti: »Jej, kako čednega fantka ste dobili! Ves je podoben očetu...«

ZAVRNIL GA JE

Kmet z zabojem pod pazduho je stopil v vlak, sedel in položil zaboj poleg sebe. Počasi se je izkazalo, da je iz zaboja precej smrdelo, kajti v zaboju je domoval prašiček.

Starejša žena, ki je sedela nasproti kmetu se je razburila in poklicala svojega moža, naj odločno posreduje.

Gospod soprog se je takoj postavil pred kmeta: »Čujte mož, ali ne veste, da se v vlak ne smejo jemati živali?«

Kmet: »Tako? Zakaj pa imate vi poleg sebe tisto staro gos?«

SKOPULJA PRI SKOPULJI

Skopulja Evlalija pride v posete k skopulji Kunigundi. Kunigunda ponudi Evlaliji krofe, na katere se je Evlalija spravila z veliko vnemo.

»Draga Evlalija, vzemi vendar še en krof«, ji je prigovarjala Kunigunda.

»Najlepša hvala, Kunigunda, saj sem pojedla že štiri.«

»Ti si jih pojedla sicer že osem«, je menila v tihi nejevolji Kunigunda, »Toda, prosim, le vzemi še enega!«

MED OTROKI

Verica (gleda razšvedran avto): »Zakaj ima ta avto kolesa tako na o?«

Dušanček: »Najbrž so premladega učili voziti...«

Mraz pomlaja ljudi in daljša življenje

Čudoviti poskusi holandskega profesorja z zmrzovanjem

Dr. Karel Aleksis je predlanskim dobil za svoja odkritja v kemiji Noblovo nagrado, najvišjo, kar jih učenjakom in pisateljem podelijo na svetu. Po prejemu nagrade je rekel, da se bo življenje ljudi v bodočnosti lahko podaljševalo. Le kako? Nič drugače, kakor da bodo ljudi polarali na led. Ljudje, ki so brali te njegove izjave, so majali z glavami. Toda učenjak je rekel še tole: »Prepričan sem, da bo kmalu prišel čas, ko bomo ljudem lahko za kratko dobo prekinjali življenje in jih nato spet obujali. Na ta način bodo posamezniki lahko čakali sto let.«

Kakor koli se nam to čudno vidi, vendarle pričajo nekateri dokazi, da je tudi mraz nedvoumno koristen zdravju. Zlasti to dokazuje Ana Bruggova, prvo človeško bitje, ki so ji s pomočjo mraza vrnili zdravje. Zgodilo se je to tik pred zdajšnje vojno. Ana Bruggova, doma na Holandskem, je prebivala 24 ur v ledenici, podobni stekleni mrtvaški krsti, ki pa je pravcati vir mladosti. Iz steklene krste je prišla Ana Bruggova čisto prerojena in je pripovedovala zastrmljenim zemljanom, kako čudovito zna po novem načinu pomlajati profesor Lampel.

»Moje življenje je postalo mnogo več vredno kakor je bilo prej«, je rekla Ana Bruggova, ko je zapustila vseučilišče v Leydenu. »Preden me je začel profesor Lampel zdraviti, sem bila že čisto obupana. Moji živi so bili zanič, jetra prav tako, srce je pešalo, ledvice so se razkrajale. Zdaj na sem kakor prerojena. Sem popolnoma ozdravljena. Želim se poročiti in bom imela otroke.«

»To je šele začetek«, je pristavil profesor Lampel novinarjem, ki so vse to zvesto zapisovali. »Ne bo dolgo, ko bodo bolniki lahko živeli po 200 let. Treba je samo, da se vsakih 50 let pomladajo z mojim načinom zmrzavanja.«

Profesor Lampel je bil opazoval, da živali žive do šestkrat dalje kakor znaša doba, v kateri doraščajo, medtem ko je človek lahko srečen, če preživi vsaj trikrat tolikšno dobo. Zato pravi: »Če v našem načinu življenja ne bi bilo nečesa, kar je že v osnovi nemogoče, bi mi morali na vsak način čakati 100 do 200 let. Lahko je mogoče, da nas naše duševno in čustveno življenje telesno uniči mnogo prej, preden je naše telo v resnici izrabljeno. Morda mi bo uspelo najti kako sredstvo normalnevanja, da se bo človek lahko boril z rušilnimi vplivi čustvenega in duševnega življenja.«

Profesor Lampel je raziskoval življenje različnih stoletnikov. Na svoje veliko presenečenje je spoznal, da stoletnikov nikakor ni tako majhno število, kakor je bil prej mislil. Dognal je, da na Francoskem, kjer je umrljivost prav znatna, umre vsako leto 150 ljudi, ki so čakali 100 let. Ugotovil je dve važni dejstva. Prvo: toplota znatno vpliva na naše življenje. Druugo: telesa raziskovalcev, ki so zamrznila daleč kje na severu, so tudi po dolgih letih bila najdena popolnoma nezpremenjena.

»Tu je odgovor«, je pomislil profesor Lampel. »Če dosežem način, da bom držal človeka živega v skoraj zamrzlem stanju, bom s tem dal telesu in vsem udom priliko, da se odpočijejo in popravijo. Zamrzel človek bo živel samo po živalsko, kar se pravi: ne bodo ga nadlegovali duševni in čustveni vplivi. Tako bo odstranjen glavni vzrok njegove telesne izrabe.«

Zdaj je bilo treba, da profesor Lampel najde tudi takšno snov, ki bo pri hudem mrazu vzdrževala telo živo. Delal je poizkuse z izvlečkom iz žlez mladih krav in je dognal, da se telesna toplota pri živalih brez vsake škode lahko tako globoko zniža, da so živali že docela otrpele od mraza. Treba jim je samo prej vbrizgati omenjeno tekočino. Krstil je tekočino za vitaprolongin (po naše: podaljševalec življenja) in jo je začel uporabljati kot sredstvo za napravljavanje toplote v žilah poizkusnih živali. Najprej je skušal

imeti živali čez noč v zmrzlem stanju. Ko mu je to uspelo in so živali kljub otrplosti od mraza ostale žive, je zmrzlost podaljševal, najprej na teden dni, potem pa celo na ves mesec. Vbrizgavanje omenjene tekočine se je izvrstno obneslo. Namesto smrtnih posledic zaradi zmrzlosti je nastopilo mirno spanje. V ledu uspavane živali niso trpele nikakih škodljivih posledic. Nasprotno, zbudile so se čile, osvežene, močnejše, kakor so bile prej.

Zdaj je sklenil profesor Lampel, da na enak način preizkusi tudi človeško bitje. Pridobil je za svoj poskus bolešno Ano Bruggovo, ki je bila že čisto obupana in zatorej toliko junaška, da je pristala na poizkus. Profesor Lampel je dal za njo napraviti oni čudni aparat, podoben stekleni krsti. To je bila majhna ledenica, v katero je Ana Bruggova šla čisto voljno. Rekla je: »Štejem trideset let in že čisto na kraju sem z zdravjem. Vse dam, če ozdravim! Sicer pa se tako ne more nič zgoditi, saj mi je profesor Lampel s svojimi pomočniki vred dal častno besedo, da me bo varoval dan in noč.«

Profesor Lampel je vbrizgnil Ani Bruggovi v telo omenjeno tekočino iz kravjih žlez, nato jo je spravil v omočeno stanje kakor za operacijo. Položili so jo najprej v raztopljeno sol, potem so jo spravili v stekleno ledenico. Njeno dihanje je bolj in bolj pojemalo. Lice je počasi izgubljalo barvo. Čisto počasi so zmanjšali toploto njenega lednega ležišča, dokler ni Ana Bruggova otrpnila kakor žival, ki spi zimsko spanje. Nastopilo je dolgotrajno spanje brez sna.

Po štiriindvajsetih dneh je profesor Lam-

pel menil, da je zdravljenje končano. Odstranil je aparat, ki je meril mraz v stekleni ledenici. Počasi je spet začel višati toploto. Telo Ane Bruggove, ki je bilo kakor mrtva mumija, se je začelo postopno buditi nazaj v življenje. Dihanje se je počasi stopnjevalo. Lica so spet dobila prijaznejšo barvo. Profesor Lampel je silno pozorno opazoval svojo varovanko, ki se je počasi prebujala. Gorje ji, če bi se prehitro vrnila v življenje! Nenadne spremembe ne bi bila prenesla. Minilo je štiri in dvajset ur, preden se je Ana Bruggova čisto prebudila. Že so jo lahko posadili na stol. Po dveh dneh si je tako opomogla, da je lahko zapustila prostore profesorja Lampla kot čisto pomlajena ženska. Rekla je: »Bilo je, kakor da sem se prebudila iz sna. Cutila nisem ničesar posebnega. Tistih 24 dni je minilo po bliskovito. Če bi bila tisoč let zmrzla, bi se mi tudi to videlo kakor nekaj kratkih minut.«

Profesor Lampel ni mogel zaenkrat nadaljevati svoje sijajne poizkuse, ker je medtem nastopila vojna in je bila Holandska zasedena od Nemcev. Zagotovil pa je, da človek lahko deset let živi brez vsake škode v takem stanju. Umetno zmrzovanje bo profesor Lampel preizkušal nekaj let pač le še na živalih, šele nato ga bo mogoče v večji meri izkoriščati pri ljudeh. Tisto, kar je najvažnejše, je pač odkritje vitaprolongina. Ta izvleček omogoča učenjaku, da se človeško telo ohladi in vendar ne zmrzne. Novejša znanost pravi, da človeku samo koristi, če je v takem stanju, da mu prav nič ne vzemirja možganov. Smrt je samo posledica možganske otrplosti. Človeško telo samo na sobi je prav za prav nesmrtno, pravi profesor Lampel. Umremo samo zato, ker imamo možgane. Toda ta cena ni pretirana, kajti tista skrivnostna sila, ki nam gospoduje v možganih, nas slej ali prej požene v smrt, v brezkončno večnost. Vendar pa bo človeško življenje v bodočnosti gotovo podaljšano. Kakor koli je reč zanimiva, mi vsega tega najbrž ne bomo čakali.

Strahoten samomor

orjaških kitov

Nedavno je pomorski nadzornik pokrajine Darlinga v Afriki našel v dveh zalivih veliko število mrtvih kitov. Ravnatelj pomorskega urada v Capetownu je na to nadzornikovo sporočilo dejal, da so to pripovedke. Vendar se je odločil odpotovati v Darling.

Se tisti dan je z velikim začudenjem gledal trupla mrtvih kitov, ki so ležala na kamniti obali. Na nekaterih krajih je bilo po pet kitov drug vrh drugega. Videlo se je, kakor bi jih bila orjaška roka pograbila in naložila drugega na drugega. Nekateri, do 30 m dolgi, so ležali do 60 m daleč od morja. Vsa obala v dolžini dveh morskih milj je bila pokrita s kiti.

Strašen je bil pogled na 206 mrtvih kitov. Za ogled vseh kitov so ljudje, ki so spremljali ravnatelja, potrebovali celo uro. Posebno pozorni pa so postali, ko so videli dva največja, ki sta ležala 60 m od obale. Živali sta se morali pognati iz vode z neverjetno močjo, saj štrle iz vode pred obalo skale. Poklicali so ribiče. Ribiči so si ogledali kite in najstarejši med njimi, ki živi že nad 35 let v usodnem zalivu, je pripovedoval:

»Okoli devete ure prejšnji dan sem stal kraj svetilnika in gledal v morje. Čeprav ni bilo vetra, je bilo morje precej razburkano. Po dvajsetih minutah sem nenadno opazil več kitovih hrbtov, štrlečih iz vode. Naštel sem jih že nad 150. Pravkar sem nameraval steči v vas, da bi poklical ribiče, ko sem opazil, da so se živali obrnile proti obali.«

Za kratek trenutek so mi izginili izpred oči, ker je na tem mestu morje zelo globoko. Kmalu zatem so se kiti začeli bližati obali. Vse hitreje so plavali proti bregu, nato pa se je zgodilo nekaj, česar ne bom nikdar pozabil. Nekaj kitov se je pognalo visoko v zrak in padlo 40 in še več metrov daleč na obalo. Drugi so zdrsnili čez steno in obležali na zemlji. Dva kita sta se posebno visoko

pognala. Letela sta kakor velikanski granati in padla daleč od brega na tla. Ves ta prizor je trajal četrte ure.

Ravnatelj skoro ni mogel verjeti! Če ne bi bil videl mrtvih kitov pred seboj, bi bil mislil, da si je ribič vso to zgoščo izmislil.

Že nekoliko let opazujejo prirodoslovci, da se kiti mečejo na obalo in tam umirajo. Gotovo se je to dogajalo tudi povprej, vendar ljudje niso tega opazili. Leta 1927. se je vrglo na škotsko obalo 50 kitov. Leta 1928. je na podoben način poginilo 108 kitov v Simenstownu v Južni Afriki. Preiskali so vse samomorilce in ugotovili, da so bili vsi zdravi. Niso našli nobenih motenj in tudi želodci so bili polni.

Ko se je pa leta 1930. vrglo na obalo pri Zanzibaru 87 kitov, se je začela znanost bolj zanimati za te pojave. Iz tega so nastale razne domneve. Ena izmed domnev je tale: Ko so se živali pri Zanzibaru pognale na obalo, je vlekel zelo močan južnozahodni veter z brzino 102 km na uro. Veter je nosil s seboj pesek, ki je padal v morje. Nekateri trdijo, da je pesek prišel v dihalne ude kitov in da je povzročil pri živalih hude bolečine. Zaradi silnih bolečin so živali pobesnele in se vrgle na obrežje.

Nasprotno pa je bilo na Škotskem. Tu ni bilo vetra, morje je bilo mirno. V začetku so mislili, da jih preganjajo druge živali. Na koncu pa so spoznali, da je samomor pri teh živalih v navadi. Če skoči na breg voditelj skupine, se poženejo vsi kiti na obalo. Najstarejši kiti skočijo poslednji iz vode.

TO BO POMAGALO

Mati: »Torej Mohovtov Boštjan te je zapeljal, nesrečni otrok... Pripravi ga do tega, da bo govoril z menoj!«

Hčerka: »Saj ne bo hotel...«

Mati: »No, potem mu pa reci, da bom jaz govorila z njim!«

Zdravila za večjo izrabo duševnih sil

V nemškem časopisu »Kosmos« obravnava dr. Rjemp vprašanje, ali se da neumnost ozdraviti. Pisec navaja, da je mogoče z različnimi kemičnimi izdelki in zelišči dandanes odstranjevati, odnosno ublaževati mnoge neprijetnosti. S kofeinom preganjamo utrujenost, nikotin nam pomaga odpraviti občutek glada, z meskalinom in hašišem si zbijamo domišljijo, z morfijem ublažujemo najhujše bolečine tako naprej. Prejšnje čase proti podobnim neugodnostim ni bilo znano nobeno zelišče in tudi v lekarni niso prodajali nobenega sredstva. Glede na napredek, ki ga je človeštvo doseglo v zadnjih desetletjih, se vsiljuje vprašanje, ali ni mogoče iznajti nobeno sredstvo proti manjši nadarjenosti, da bi si tisti, ki je manj nadarjen, lahko pomagal in se s svojimi sposobnostmi vsaj nekoliko približal bolj nadarjenim.

Na to vprašanje pisec pravilno odgovarja, da je nadarjenost prirojena in da zdravniki ne morejo pomagati, vendar pa s tem ni rečeno, da je nemogoča vsaka pomoč. Življenjski uspehi niso odvisni zgolj od nadarjenosti, temveč tudi od človekove marljivosti, odnosno veselja do dela, do dobrih živcev in seveda zelo mnogo od sreče. Zato se dogaja, da manj nadarjeni človek s svojo marljivostjo pogosto celo prekaša bolj nadarjene. Manj nadarjeni si lahko pomagajo zlasti s tem, da si krepijo živce in odstranjujejo vse škodljive vplive, ki jim branijo, da bi lahko svoje duševne sile čisto izrabili. Med sredstvi, ki lahko služijo temu namenu, naštevamo omenjeni pisec kisik, lecitin, jod in kofein.

Kisik, ki ga človeško telo dobiva pri vdihavanju zraka, služi, da se v krvi sežigajo hranilne snovi. Posebno značilno je, da so možgani, ki so središče živčevja, mnogo bolj preskrbovani s krvjo, kakor drugi udje. Tako je v nogah 16krat slabši obtok krvi kakor v možganih. Zato so možgani tudi občutljivejši za pomanjkanje kisika v glavi. Če se ustavi krvni obtok v možganih samo za pet sekund, človek že omedli. V Zedinjenih državah so nedavno primerjali zelo nadarjene otroke raznih let z manj nadarjenimi in so ugotovili, da so nadarjeni tudi v popolnem miru porabili več kisika kakor manj nadarjeni. Pri nadarjenih je hitrejša izmenjava snovi v telesu, kar pa seveda terja večje količine hrane.

Na kolumbijskem vseučilišču v New Yorku so proučevali, kakšen vpliv ima pomanjkanje kisika na duševno delovnost. V ozračju, v katerem je bilo le 12,5 namesto 20 odstotkov kisika, so poskusne osebe čitale mnogo počasneje in z večjim trudom kakor v ozračju, ki je imelo dovolj kisika. Tudi jih je veljalo več truda, da so razumele, kaj so čitale. To soglaša z opazovanji letalcev in pilota v višjih višinah, kjer je manj kisika kakor v nižinah. V višini 5000 do 6000 metrov nad zemljo človek že s težavo misli, številke se mu mešajo in pri pisanju dela napake. V manjši meri se nekaj podobnega dogaja v prenapoljenih in slabo zraženih učilnicah. Dijaki se v njih kmalu utrudijo in postanejo zaspani. Značilna duševna delovnost nastopa tudi pri polnem želodcu, ki dobiva tedaj več krvi in zato možgani manj. Telesni gibi pospešujeta krvni obtok in omogočajo, da prejema kri več kisika. S tem si tudi lahko razlagamo, zakaj mnogi duševni delavci dobe najboljšo zarnišo na sprehodih. Možgani so sestavljeni iz posebnih maščobnih snovi, v glavnem iz lecitina. Te snovi se v telesu stalno razpuščajo in iz hrane obnavljajo. Zato se delovanje možganov in vsega živčevja pospešuje, če uživamo hrano, ki je potrebna za presnavljanje v lecitin, odnosno sam lecitin. Takšne snovi so v živalskih možganih in v rumenjaku, a razen tega so dandanes naprodaj že posebni lecitinovi preparati.

O jodu je znano, da njegovo pomanjkanje v telesu povzroča telesno in duševno zaostalost, tako zvano kretentstvo, ki je zlasti razširjeno po gorskih pokrajinah, na primer na Gorenjem Stajerskem, v Švici in drugod. V tem primeru pomaga, če dajemo ljudem jodove

preparate, toda seveda pod zdravniškim nadzorstvom.

Kofein, ki ga uživamo v kavi, povečuje bitje srca in možganske cevi. Zaradi tega kri v večji meri prihaja v možgane, kar buji občutek premagane utrujenosti in lajša duševno delo. Zato je priporočljivo piti kavo pred izpitom. Človek zaradi tega sicer ne po-

Sleparja so pozlatili, nato pa obesili

V muzeju v Florenci imajo velik žebelj, katerega polovica je zlata, polovica pa železna. Ta žebelj je priča posebnega dogodka v 16. stoletju.

L. 1578. je v Florenci nenadno umrl Frančišek Medici, veliki vojvoda toskanski. Mesto se je takoj ogrnilo v globoko žalost in sli so pohiteli v Rim, da sporoče žalostno vest bratu mrtvega vojvode kardinalu Ferdinandu Mediciju. Kardinal je takoj zapustil Rim in prevzel oblast v Florenci.

Novi vladar se je sicer trudil, da bi povečal blagostanje v deželi, a ni šlo. Ferdinand je potreboval mnogo denarja, da bi razširil trgovino. Kardinal je delal načrte, a načrti se brez denarja niso dali izvršiti.

V tistem času se je priselil v Florenco skrivnosten tujec. Bil je ogrnjen v dolg črn plašč in pokrit z visoko kapo. Nastanil se je v mali ulici in kmalu so se začele o njem širiti nenavadne govorice. Sosedje so opažali, da se je iz njegovega dimnika neprestano valil črn dim. Radovedneži so videli v njegovi delavnici čudne posode in priprave.

Govorice o skrivnostnem tujcu so prišle kmalu do Ferdinandovih ušes. Ljudje so govorili, da je skrivnostni tujec izdeloval zlato, a prav zlata je florentinski vladar potreboval največ. Tedaj je cvetela ljudem, ki so sloveli po svojih čudnih zmožnostih, pšenica saj so vsi verjeli v njihovo znanje. Zato se je vojvoda Ferdinand potrudil k tujcu in med njima se je razvil zanimiv pogovor. Tujec se je pisal Ferdinand Thurneysser. Na kardinalovo vprašanje, ali zna delati zlato, je odgovoril potrnilno. Kardinal mu je dejal: »Ali si pripravljen delati zlato zame? Dobro premislil! Če se ti bo izdelovanje zlata posrečilo, boš kraljevsko nagradjen, sicer te pa bom dal pozlatiti od nog do glave in obesiti na mestna vrata.« »Delal bom zlato.« je odgovoril skrivnostni možak.

Vojvoda pa ni verjel sami besedi, zato ga je tujec povedel v svojo delavnico. Tujec je moral pokazati vojvodi, kaj zna. Pokazal je vojvodi velik žebelj. Ko se je vojvoda preprical, da je res iz železa, je možak položil žebelj v ponev, katero je dobro pokrnil in postavil na ogenj. Čez nekaj časa je izvlekel žebelj iz ponve in ga pokazal strmečemu vojvodi: polovica žeblja je bila zlata. Vojvoda ni več dvomil in dal je možu nadaljno delo.

Minili so tedni in tujec je marljivo uporabljal zlatnike, a zlata medtem še ni napravil. Da bi pa preganl kardinalu dvome, ga je povabil na ogled drugega poskusa. Pokazal mu je srebrnik, ki ga je namazal z nekim čudovitim sredstvom in ga položil v ponev. Nekaj časa je kuril pod ponvijo in se sukal okrog nje, nato pa je izvlekel iz nje srebrnik, ki je bil zdaj na eni strani zlat. Vojvoda je bil spet pomirjen in je tujcu dal še tisoč dukatov.

Priznati je treba, da je bil možak spreten. Vendar se vojvoda ni mogel več otresti nezaupanja. Zato je dal skrivnostnega moža-

SOLARJI

Mihec: »Naš ata so tku močn, da vašga ata kar pu tleh vržeja.«

Tonček: »Naš ata so še pa bi močn kokr vaš in lohka vašga ata ustreleja, če čja...«

stane pametnejši, toda ne vzbuja vsaj vtiska beavosti. Seveda je potrebna previdnost. Pretiravanje je lahko zelo škodljivo. Pri preizkušnjah se je pokazalo, da se pri užitju tretjine grama kofeina poveča razsojanje za 15 odstotkov, toda pri večji količini je kofein vplival že škodljivo. Pri pisanju na pisalni stroj se je sposobnost povečala pri zažitju od pet stotink do dveh desetink grama kofeina, večje količine pa so bile že škodljive. Posebej je treba opozoriti, da je zelo nevarno preganjati utrujenost vselej z uživanjem kave, ker je občutek utrujenosti prav za prav svarilno znamenje, da telo potrebuje počitka.

karja skrivaj stražiti. Neko noč, ko je mojster črne umetnosti skušal pobegniti z zlatimi dukati, ga je presenetila straža in ga prišla. V njegovi culi so našli le 2000 zlatih dukatov, ki jih je bil prejel od vojvode, kar pač najlepše dokazuje, kako je znal delati zlato. Poleg zlata je bil tudi na pol zlat srebrnik in na pol zlat žebelj.

Vojvoda se je silno razsrdil. Najbolj ga je jezilo, da je verjel sleparju. Zato ga je dal mučiti, kakor so pač znali mrcvariti ljudi v srednjem veku, da bi izsilil iz njega, kako je bil na pol pozlatil srebrnik in na pol pozlatil železni žebelj. Možak je bil pa že prej spojil železo z zlatom. Pred poskusom je zlati del pokrnil z železnim prahom, ki se je v ponvi stalil. Podobna je bila zvijača s srebrnikom. Slepar je spojil zlatnik in srebrnik enake velikosti. Zlato polovico je namazal z živim srebrom, ki je v ponvi izhlapelo, da se je pokazala zlata polovica kovanca.

Kardinal je držal besedo. Najprej je dal sleparja pozlatiti od nog do glave, nato pa ga je izročil krvnikom, da so ga obesili na mestnih vratih.

× **Bivši predsednik finske republike Kallio umrl.** Bivši predsednik finske republike Kyösti Kallio je v Helsinkiju nenadno umrl. O nenadni smrti Kallia so se izvedele nasledne podrobnosti: Predsednik Kallio se je vozil proti železniški postaji, da bi odpotoval na svoje posestvo Nivalo. Ker je bil dan poprej za novega predsednika države izvoljen Rity, je ljudstvo priredilo dozdašnjemu predsedniku prisrčno slovo. Na postaji so bili zbrani dostojanstveniki, vlada, visoke vojaške osebnosti, med njimi maršal Mannerheim in mnogi meščani iz finskega glavnega mesta. Predsednik Kallio je najprej pregledal častni bataljon na peronu, ko pa je stopal v svoj vagon, ga je zadela srčna kap in je kmalu nato umrl v rokah svojih prijateljev. Kyösti Kallio se je rodil l. 1873 v Viivieski v vzhodni Botniji kot kmečki sin povsem finskega porekla. Ze zgodaj se je posvetil politiki. V finskem deželnem zboru je od leta 1907 dalje nepretrgoma zastopal kmetijsko stranko. Bil je večkrat minister in naposled predsednik države l. 1937 je bil izvoljen za predsednika finske republike za šest let. Pred kratkim je zaradi bolezni odstopil in je bil za predsednika finske republike izvoljen Risto Rity.

× **Deset smrtnih obsodb na Poljskem.** »Völkischer Beobachter« poroča iz Poznaja: Pred posebnim sodiščem v Poznaju se je zagovarjala skupina 38 Poljakov, ki so bili obtoženi motenj miru, ker so v septembrskih dnevih lanskega leta v oboroženih skupinah vdirali v nemške domove in na grozovit način vlačili iz njih Nemce. Devet Nemcev je pri tem izgubilo življenje, drugi pa so bili hudo razmesarjeni. 45 nemških in poljskih prič je dokazalo obtožencem njihove nasilnosti proti Nemcem. Sodišče je obsodilo devet obtožencev na smrt, štirje so kaznovani z zaporom od štirih do 15 let, 22 obtožencev je kaznovano z zapornimi kaznimi do pet let, trije pa so bili zaradi pomanjkanja dokazov oproščeni.

× **16 ameriških parnikov prodano Angliji.** Te dni je mornariški odbor Zedinjenih držav prodal angleškemu lastnikom ladj 16 tr-

govinskih ladij. Prodajna cena znaša 3 milijone 295.000 dolarjev. S tem je angleška trgovinska mornarica dobila prirastek 146.000 ton. Razen odstopitve 16 trgovinskih parnikov, ki so bili že izven prometa, se mornariški odbor bavi z načrtom, da bi Zedinjene države prevzele tudi 37 danskih trgovinskih ladij, ki so po nemški zasedi Danske ostale v posameznih ameriških pristaniščih. Tudi te ladje bi se v primeru, da ameriška trgovinska mornarica za nje ne bi imela porabe, prepustile Angliji.

× **Portugalska ima sedem milijonov prebivalcev.** Po uradnih podatkih je bilo l. 1890. na Portugalskem pet milijonov prebivalcev. l. 1930. že blizu sedem, zdaj pa jih je že nad sedem milijonov.

× **Kako delajo vohuni na Angleškem.** Angleško časopisje piše o dveh vohunih, ki so ju pred kratkim usmrtili. Moža sta se držal v skladu s svojimi navodili podnevi v kavarnah ter opazovala vojašnice in letališča. Na nekem polju sta imela zakopano malo radijsko oddajno postajo, s katero sta ponoči svoja opazovanja javljala neposredno glavnemu stanu tuje vohunske službe. Pri oddajniku sta imela skrite tudi zaloge živil, ki sta jih prinesla iz svoje domovine za primer, da bi se morala nekaj časa skrivati. Oddajna naprava je bila prava mojstrovina. Tok je dobivala samo iz treh baterij, ki so tehtale vsaka manj kakor en kilogram. Oddajnik sam je tehtal pol kilograma in bil vgrajen v posodo z 20 kvadratnimi centimetri talne površine.

× **Papige so zakriviljale nesreče.** V španskem mestu Bilbao je izdala policija odredbo ki prepoveduje meščanom, da bi imeli po svojih stanovanjih papige. S posebno strogostjo se odredba obrača na meščane, ki stanujejo v sredini mesta in na raznih križiščih. Prve dni policija ni pojasnila te odredbe in meščani so se vseprek vpraševali, zakaj bi ne smeli imeti teh ptic. Čez nekaj dni pa so dobili še pojasnilo. Prepoved papig je bila izdana zaradi tega, ker so papige občutno motile promet. Ker je v Bilbao in okolici po hišah nešteto teh brbljavcev, je seveda nastala v mestu prava zmešnjava. Papige so namreč oponašale stražnike, ki so na križiščih z žvižgi urejali promet. Med vozniki in pešci je dnevno prihajalo do zmešnjav in nesreč. Vsega pa naj bi bili krivi prometni stražniki, ki da so dajali napačne žvižge. Slednič se je izkazalo, da so prav za prav vodile promet v Bilbao papige in ne stražniki ter je bila policija prisiljena poseči po odločnem sredstvu in zatreti nepoklicane »prometne redarje«.

× **Prvo bombardiranje iz zraka je bilo pred 90 leti v Benetkah.** Benetke so bile od l. 1814. pod avstrijsko oblastjo. L. 1848. pa je nastal v Benetkah upor in so Benečani razglasili svojo lastno republiko. Avstrijska vojska je mesto obkolila in ga začela oblegati. Benečani so se Avstrijcem upirali leto dni. Dne 22. junija l. 1849. so Avstrijci uporabili prvokrat v zgodovini zažigalne bombe. Na 200 majhnih balonov so privezali po 15 kilogramov zažigalne snovi. Te balone so privezali na prave velike balone in jih ob ugodnem vetru poslali nad Benetke. Nad mestom so zažigali snov in majhne balone s gorčo snovjo spustili nad Benetke. Nesreča pa je hotela, da je zapihal nasprotni veter in zanesel vse balone nad avstrijsko taborišče, kjer so povzročili veliko škodo.

× **Vsako leto se za en meter približamo Ameriki.** Nemški znanstvenik Wegener izjavlja na podlagi svojih opazovanj, da Amerika plava proti Evropi, in sicer se vsako leto približa za dober meter. Če se bo to bližanje stalno nadaljevalo, bo v daljni bodočnosti prilezla Amerika čisto do Evrope.

× **Človeško telo in elektrika.** Učenjaki že dalje časa preučujejo vprašanje, zakaj nekateri ljudje bolj privlačujejo nase strela kakor drugi. Nedavno se je v nekem kraju zgodilo, da je ena sama strela ubila sedem ljudi. Najzanimivejše pa je bilo, da je ostalo mnogo ljudi na istem kraju, kjer je tresčilo, povsem nepoškodovano. Zato so jih pozneje skrbno preiskali in zdravniki upajo, da bodo zbrani podatki služili k pojasnitvi starega vprašanja. Že dolgo namreč opažajo, da nekateri posamezniki privlačujejo elektriko nase bolj kakor drugi. Znano je, da je telo nekaterih

ljudi dober prevodnik elektrike, čeprav je človeško telo navadno slab prevodnik. Zdravnik isodijo, da je privlačnost telesa za elektriko v odvisnosti s telesno elektriko. Prejšnje čase so mislili, da ključki, ure in drugi kovinski predmeti privlačujejo strela, zdaj pa so baje ugotovili, da to ne drži.

× **Pod vodo se je rodil.** Mnogo čestitk je prejel ob svoji petletnici Franklin Woodrow Jourdan v San Fordu v Severni Karolini. To je edini človek na zemlji, ki je prišel na svet pod vodo. Njegova mati je namreč padla v vodnjak in ko se je obupno borila za življenje, se ji je rodil sin. Na njene klice na pomoč so prihiteli sosedje in rešili mater in novorojenčka. Otrok je bil že skoro zaduščen. Po posebno srečnem naključju pa ni trpelo zdrave matere in tudi ta nekoliko nenavadna prva kopel otroku ni škodovala.

× **Dojenčki znajo plavati.** Že dolgo so nekateri trdili, da dojenčki znajo plavati in ne utonejo, če padejo v globoko vodo. Zdaj je bilo to potrjeno z zanimivim znanstvenim poskusom v New Yorku. Pri poskusu so se sicer poslužili nekoliko barbarskega načina. Učenci so namreč kratkomalo pometali v vodo otroke v starosti od 11 dni do poltretjega leta. Pri tem poskusu so ugotovili, da dojenčki v rani mladosti, stari le nekoliko tednov, v resnici delajo z rokami in nogami pravilne gibe, kakršni so potrebni pri plavanju. Pri dojenčkih so opazili tudi to, da se jim je ustavo dihanje, kakor hitro so bili pod vodo. Pri dojenčkih, starih po nekaj mesecev, pa so ugotovili, da ne znajo plavati. Gibljejo sicer z rokami in nogami, toda ne tako, kakor bi bilo potrebno, in če pridejo pod vodo, se jim dihanje ne ustavi. Pri tem pa je zanimivo, da so otroci, stari nad dve leti, spet delali pravilne plavalne gibe z nogami. Podobne poskuse so napravili tudi z mladimi živalmi.

× **Zdravilo proti hudi živčnosti.** V Berlinu je prišla neka strojepiska k zdravniku za živčne bolezni in mu potožila, kakšno strašno jo tare neznozna živčnost. Ko jo je zdravnik spraševal po podrobnostih, njenega življenja in službe, mu je mladenka povedala, da je nervozna zaradi obnašanja šefa. Kadarkoli začne šef rogoviliti po pisarni, dobi ona vselej živčni napad, da ne more več delati. Zdravnik ji je svetoval kaj čudno zdravilo proti nervoznosti. Rekel ji je, naj si zamisli šefa v spalni srajci vselej takrat, kadar začne sitnariti ro pisarni. Zdravilo je pomagalo. Strojepiska je ozdravela. Nekega dne pa je dotični zdravnik srečal na ulici šefa nervozne strojepiske in ga povprašal, kako je zadovoljen z dekletom. Šef mu je dejal: »Izvrstna delovna moč. Ne morem pa si razložiti, zakaj se vselej, kadar me zagleda nekako skrivnostno smehlja. Prav bi bilo, gospod doktor, če ji svetujete, naj se v bodoče nekoliko manj smeje.«

× **Mnogo žensk je zelo občutljivo za vremenske spremembe.** Ženske imajo, kakor piše neki švicarski list, navadno zelo dober čut za vreme. Pogosto je slišati ženske, ki pravijo: »Vem, kdaj piha jug, ne da bi pogledala skozi okno, kajti počutim se tedaj slabo in razdraženo.« Druge spet pravijo: »Ko se zjutraj zbudim, vem takoj, ali piha zapadni. Tedaj je nekaj posebna mehkoča v zra-

ku, ki povzroča, da se počutim lahko in srečno. Lasje se dajo laže česati kakor drugače.« So ženske, ki trde, da lahko zmerom v naprej povedo, kdaj bo deževalo, kajti v takšnih časih se jim lasje lepše vlegajo. Svojevrstno prasketanje, ki ga opazujejo zjutraj, kadar se češejo, napoveduje pozimi suh mraz. Druge ženske čutijo v očeh spet neko posebno utrujenost in napetost, preden začne snežiti. Ženske, ki se počutijo dobro, preden začne snežiti, so redke, kajti po snegu dišeč zrak povzroča na koži občutek suhosti in hrapavosti. Razpogle ustnice so tudi ob severnovzhodnem vetru, in ker so ženske ustnice posebno občutljive, naznanjajo zelo razločno nastop tega vetra.

× **Hčere imajo rajši kakor sinove.** Na Kitajskem imajo rajši sinove. V mnogih delih Vzhodne Afrike pa si domačini nasprotno želijo prav mnogo otrok ženskega spola. Dekleta so namreč pogosto največja glavnicca, s katero razpolaga zamorski oče. Ko pričakuje novega otroka, sklene včasih že pred njegovim rojstvom z družino svojega bodočega zeta kupno pogodbo za primer, da se bo rodila hči. Zetova rodbina izroči očetu čisto že kmalu po rojstvu bodoče snahne tele kot naplačilo in potem sledijo vsako leto plačila. Vsaka hči je torej za zamorskega očeta vir znatnih dohodkov in pazi na hčere skrbneje kakor na sinove. Če deklet umre, preden se poroči, mora njen oče vsa naplačila vrniti, in to mu povzroči lahko hude gospodarske težave. Posledica teh nenavadnih običajev je ta, da je umrljivost dečkov dosti večja kakor umrljivost deklet. Če zbolijo deklet, pride zamorec kmalu po belega zdravnika, ki se ga drugače izogiba, a če mu zbolijo sin, se običajno za zdravnika niti ne zmeni.

× **Umetni zobje se bodo izdelovali iz aluminija.** Listi poročajo, da se je po dolgem poskušanju posrečilo narediti zobno protezo iz aluminija. Pravijo da so aluminijasti zobje prav tako dobri kakor zlati, bodo pa mnogo cenejši.

× **Pijano kačo so ujeli.** Japonski list »Niči niči« opisuje zanimivo zgodbo o veliki kači, ki je delala na otoku Hainanu veliko škodo. Kača je bila dolga sedem metrov. V neki vasi je noč za noč ubijala ovce. Kmetje so jo skušali na vse načine ujeti, pa ni šlo. Nazadnje so se obrnili na vojaško oblastvo, naj jih reši te nadloge. Vojaki so najprej pozvedeli, odkod prihaja kača k vaškim hlevom in so na pot postavili več veder močnega japonskega vina. Ko je kača prišla, jo je hitro privabil prijeten vinski vonj in je takoj pokusila vino iz prvega vedra. Vino ji je vsekako celo prišlo, ker je skoro vse popila. Vojaki, ki so kačo opazovali, so spoznali, da je pijana. Navalili so nanjo iz zasede, jo zvezali z verigami in vrvmi in jo poslali v živalski vrt v Tokio.

× **Pes je ujel vlomilca.** V nekem nemškem obmorskem mestecu se je v manjši gostilni skrtil tat v stranišče in počakal, da so gostje odšli in se je tudi gospodar spravil spat. Ničesar hudega sluteč se je nato tat spravil nad blagajno, da bi jo oropal. Tedaj pa ga je z vso silo zgrabil pes in ga ugriznil v bedro. Na njegov krik je pribežal gospodar, ki ga je rešil psa in tatu izročil policiji.

Zimska moda je letos v znamenju varčevanja

Hude čase preživljamo. Blago se je podražilo tudi za sto odstotkov. Zato si bomo to zimo poskušale iz starih oblek delati nove in jih modernizirati, saj moda letos ni tako svojevoljna kakor prejšnja leta.

Nosijo se kratka krila. Če imas nagubano krilo, ga lahko ukrojiš zvončasto, pa bo novi modi ustreženo. Moderen je letos baržun.

Plašči so letos obilno obšiti s krznom. Kožuovina je navadno prišita na plašč v obliki telovnika. Prav moderno je, če so na plašč prišiti veliki žepi iz kožuovine. Pa bolj spredaj morajo biti žepi. Če imaj doma kaj stare kožuovine, si lahko z njo opremiš star plašč, da bo modi zadoščeno. Rame so razširjene, kar dela postavbo čez boke vitkejšo. Rokavi so nabrani in široki. Kostumi imajo

enako kakor plašči velike žepi, ki imajo vdeležano kožuovino, česar pa ni priporočati ženskam majhne in polne postave. No, ker je letošnja moda v znamenju varčevanja, ni zelo stroga. Zato se pač lahko ženska obleče tako, kakor pristaja njeni postavi.

Obleke so letos nagubane in okrašene z vezineno. Katera je spretna, si lahko obleko sama izveze, ker so take obleke letos v modi. Bluze so v modi v celoti ali le delno pletene. Tako se nosijo bluze, pri katerih je pleten prednji del, zadnji del, rokava in ovratnik pa so iz blaga. Pri taki bluzi lahko uporabiš dve barvi, na primer temnomodro in temnordečo. Posebno velja letos poleg črne temnomodra barva. Tudi druge barve se uporabljajo, vendar ne smejo biti kričeče.

Čevlji se nosijo s polvisokimi petami. Visoke pete so le za večerne zabave in ples.

Klobuki so po večini široki z ozkimi oglavji. Moderen okrasek za klobuk je kožuhovina kakor pri plaščih. Torbice so velike in se v barvi ujemajo s čevlji in klobukom.

Navedli smo samo glavne smernice mode, ki je letos zaradi vojnih homatij ponižnejša in ne vlada svetu s tako odločnostjo kakor v mirnih časih. Ni blaga na razpolago in prav tako tudi ne preveč denarja. Pa še žalostni časi niso posebno naklonjeni za modno igrakanje.

Za kuhinjo

Nekaj nasvetov za kuhanje zelenjave. Presno zelje, ohrovt, stročji fižol in sladko repo popari z vrelo vodo. Potem to vodo odlij, nalij drugo vrelo vodo in kuhaj. Ko se zelenjava kuha, mora brez prestanka vreti toliko časa, da se zmehča. Ako ne vre ves čas, se ne skuha lepo. Voda naj bo osoljena. Dobro je zelenjavo kuhati v prostornem loncu, ker zelenjava, kuhana na tesnem, ni okusna.

Kako kuhaš kisló zelje. Kisló zelje ali kisló repo deni kuhat zmerom v vreli vodi. Čez nekaj časa odlij vodo in zalij z drugo vrelo vodo. Le če sta kisló zelje in kislá repa premalo kislá, naj se kuhata kar v prvi vodi.

Juha iz presnega zelja. Daj v kozo žlico masti in žlico drobno sesekljane slanine, precvri v njej žlico na drobno zrezane čebule, pridaj glavo na tanke rezance zrezanega in poparjenega presnega zelja, malo paprike, pol kilograma olupljenega in na kocke zrezanega krompirja. Ko se vse dobro prepraži, potrosi tri žlice moke. Ko se tudi ta prepraži, zalij s tremi litri vode in osoli. Za približek lahko dodaš kakih petnajst dekagramov na drobne kocke zrezane svinjine. Kuhano juho daj z opečenimi kruhovimi kockami na mizo.

Ocvrti krompirjevi cmoki. Skuhaj tri olupljene krompirje, ki naj bodo osoljeni. Kuhane odcedi in pretlači skozi sito. Zatem razgrej za pol jajca sirovega masla, vrzi noter drobno zrezanega zelenega peteršilja in krompir ter malo prepraži, ubij eno jajce, dodaj pet žlic moke, dobro premešaj in deni na desko, potreseno z drobtinami, napravi cmoke, debele za oreh, ali pa klobasice. Nato jih povaljaj v drobtinah, ocvri in daj na juho. Daš jih lahko na mizo tudi kot samostojno jed.

Telečji ali svinjski jezik v omaki. Tri ali štiri telečje ali svinjske jezike operi in skuhaj z juhnimi zelenjavami, soljo in kisom. jih olup, razreži na ploščice in oblij z omako, ki jo napraviš takole: Mešaj v posodi, ki imaš v zelo mrzli vodi, pet trdo kuhanih in pretlačenih jajc s šestnajstinko litra dobrega olja. To olje moraš med mešanjem prilivati po kapljicah. Nadalje primešaj žlico gorčice (zenfa), malo soli, popra, kisa po okusu, pest drobno sesekljane šalotke (čebulice), tri ali štiri sesekljane kisle kumarice, žlico kaper in nekoliko sesekljane zelenega peteršilja.

Praščija glava ali praščije noge s hrenom. V vrelo vodo daj kuhat poldrugí kilogram svinjske glave ali svinjskih nog, dodaj malo kisa, soli, celega popra, koreninico peteršilja, en koren, lorberjev listič in malo čebule. Ko je meso dovolj mehko, ga vzemi ven, odstrani kosti, razreži na koščke, ki jih nato lepo naloži na krožnik. Koren, ki se je zraven kuhal, razreži in daj zraven. Daj s hrenom na mizo. Svinjske noge daš lahko na krožnik tudi kar s kostmi.

Praktični nasveti

Če imaš hripó, zlezi takoj v posteljo. Hripa je začela pri nas močnejše nastopati. Letošni hripi pravijo, da je kalifornijska hripa, ker se je baje tam najprej pojavila. Kalifornijska hripa se pojavlja v raznih oblikah. Rado se pridruži tej hripi vnetje pljuč, čelnih in nosnih duplin. Bolniku, ki zbolí za to hripó, postaja slabo, noge mu klecajo, bljuva, bleđi in obliva ga mrzel pot. Vročina doseže kar do 40 stopinj. Bolniki s temi znaki obolenja morajo takoj v posteljo, ker te vrste hripa ne pozna junakov. Če jo hočeš junško premagati, dobiš samo vnetje pljuč in po tebi bo.

Malo za smeh

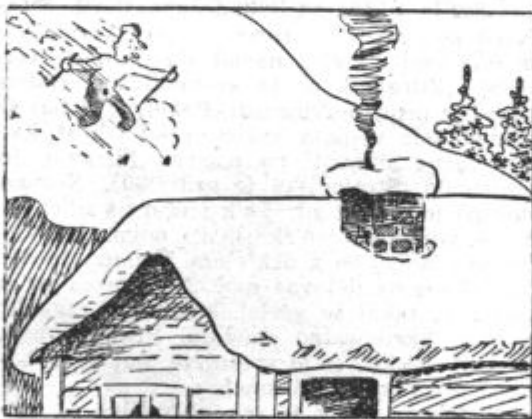
Kako je smučar Jaka prišel na konja

Smučar Jaka je junak, varen je njegov korak.

Pa jo kar v dolino krene in lepo ga samo žene.

Zdaj že kakor blisk hiti, konca dirke se boji.

VRNJENA DOBROTA

Potepin Boltežar je prišel v gostilno in je vprašal natararico, s čim bi mu mogla postreči.

»Za svoj denar dobite, kar hočete«, mu je odgovorila.

»Prav tako sem si mislil«, je soglašal z njenim odgovorom. Naročil si je jedi in pijače. Ko se je naužil dobrot, je vrgel na mizo desetdinarski kovanec.

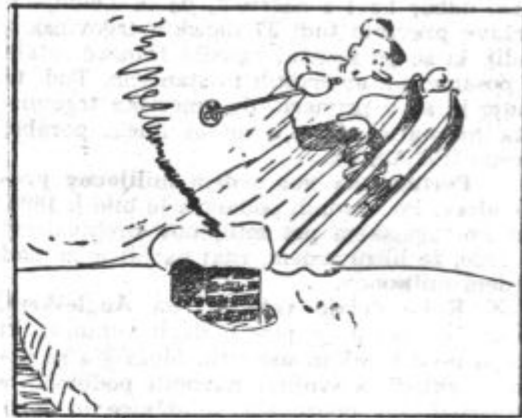
»Vaš račun znaša 50 dinarjev«, mu je zračunala natararica.

»To je ves moj denar; saj ste rekli, da za svoj denar lahko dobim, kar hočem.«

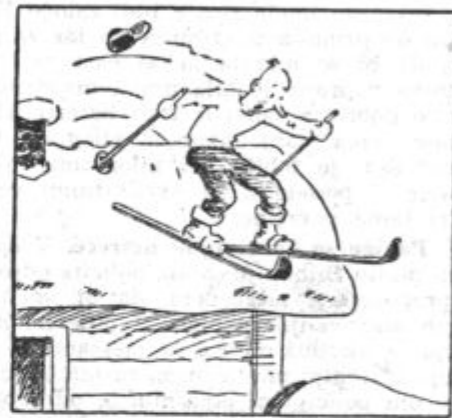
Natararica je poklicala gospodarja in mu razložila Boltežarjevo zvijačo.

»Dobro ste napravili«, ga je pohvalil gospodar. »Odpustim vam vse, kar mi dolgujete, razen tega pa vam podarim še deset dinarjev s pogojem, da greste v gostilno k mojemu konkurentu, kateremu napravite prav tako, kakor ste meni!«

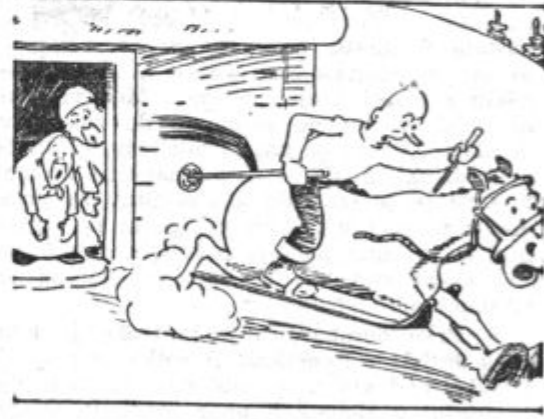
»Žal mi je, da vam ne morem ustreči«, se je prekanjenec porogljivo namuznil. »Vaš sosed je bil namreč istega mišljenja in me je napotil k vam, da vas pozabavam.«

Sunek ga čez hišo pahne, Jaka od strahu omahne.

Mimo dimnika naprej. Plašno Jaka vzdihne: »Jej!«

Pred poslopjem konj stoji, Jaka že na njem sedi.

Gasper: »Jaz zelo ljubim otroke drugih, milostiva.«

Evlalija: »Tako? Potem pa se oženite z menoj!« kar ste delali, ko ste odšli od mene.«

ŽGANJE

Matija: »Ali tebi sploh pade kakšna pametna v glavo?«

Jaka: »O, seveda, žganje se moje glave takoj prime...«

NAGEL ODGOVOR

Vera: »Dušan, kako bi mogel živeti brez mene?«

Dušán: »Znatno ceneje...«

ODPOMOČ

Zaročenec: »Odprí vrata, Vera!«

Vera (se preoblači v zaklenjeni sobi). »Ne morem... Oprosti.«

Zaročenec: »Tako rad bi te spet enkrat videl.«

Vera: »Še ne morem odpreti... Če me pa že želiš tako hitro videti, glej skozi ključavnico!«

POZABILA JE

SREDSTVO PROTI PIJANČEVANJU

Ko je Čmerika neko noč prav pozno prikolovratil iz gostilne domov, je videl v svoji ginjenosti doma dve ženi. Tega se je mož tako prestrašil, da se je čisto odrekel alkoholu.

NEDELJSKI LOVEC

Profesor (odhaja na lov): »Torej za nedeljo bom ustrelil zajca.«

Žena: »Saj ni treba. Mislim namreč v nedeljo pripraviti telečjo pečenko.«

Profesor: »Dobro, bom pa tele.«

V ZAKLONIŠČU

Žena možu: »Povej mi hitro besedo, ki se začne in neha s črko u.«

Mož: »Sirena.«

NI ŠALA

Ječar (jetniku): »Vaša žena vas je prišla obiskat.«

Jetnik: »Katera pa?«

Ječar (hud): »Ne šalite se z menoj!«

Jetnik: »Oprostite, gospod ječar, jaz sem vendar zaprt zaradi dvoženstva...«

PREVIDNOST JE POTREBNA

Jože: »Zakaj se zmerom tako previdno vsedeš na stol?«

Miha: »Veš, moram paziti, da mi moja žena ne podloži svojega klobuka, ker bi ji moral potem kupiti novega...«

USODNA POMOTA

V nekem ameriškem hotelu so bile oddane vse sobe razen ene. Zaradi tega je nanoslo naključje, da sta morali v tej sobi skupno prenočiti zamorka in belka.

Belka je naročila sobarici, naj jo drugo jutro ob osmih zbudi. Kakor je bilo naročeno, tako se je tudi zgodilo. Belka se je zjutraj hitro oblekla in se v naglici po pomoti napudrala z zamorkinim pudrom, črnim seveda, in naglo odhitela na postajo.

Ker so jo na peronu ljudje tako čudno gledali, je vzela iz torbice ogledalo in videla v svojo grozo, da je v obraz čisto črna. »Salamenska sobarica«, se je razhudila, »zbudila je zamorko, mene pa pustila spati!«

ZADOVOLJEN GOST

Gost (gostilničarki): »O, gospa, kar je Prešeren v pesništvu, kar je Jakopič v slikanju, to ste vi v kuhanju krompirjevih cmokov.«

PRI ZDRAVNIKU

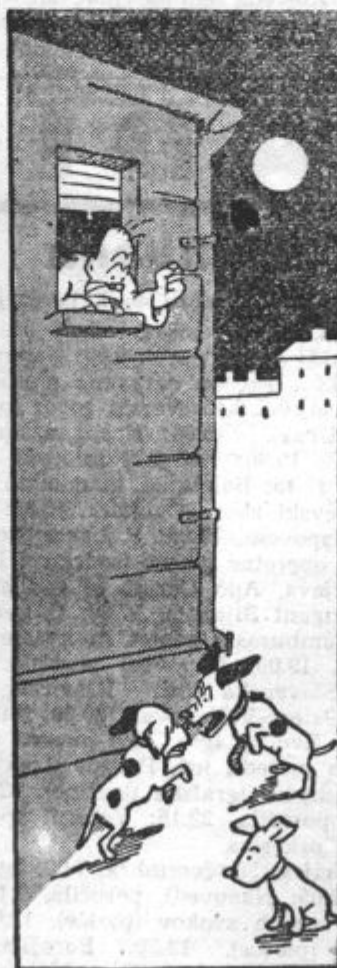
Zdravnik: »Koliko ur spite na dan?«

Kmet: »Na dan? Prav nič!«

Zdravnik: »To je nemogoče!«

Kmet: »Zakaj je nemogoče? Spim samo ponoči po 10 ur, podnevi pa ne utegnem spati...«

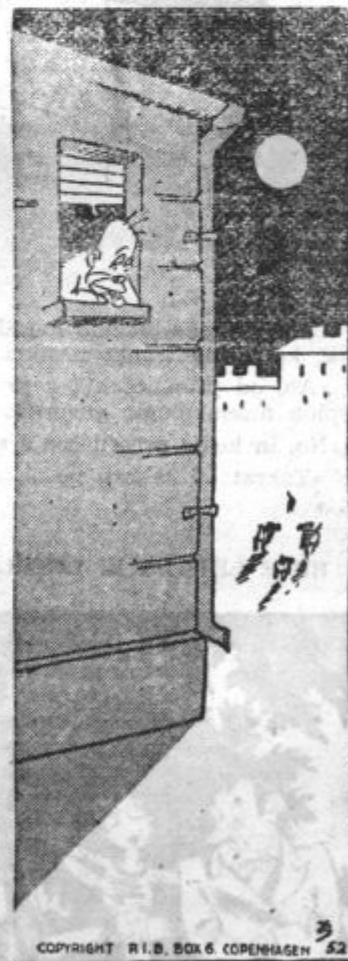
Kako se je znebil psov

Čmeriki spati ne pustijo psi, od nejevolje vre mu vroča kri. Kriči nad tolpo psov gospod Čmerika, a pasjega ne zna pregnati vika.

Tedaj na um mu misel prava skoči, pograbi mačka, ga na cesto poči. Je sicer maček ljubljeneč njegov, a ve, da bo zaman ves pasji lov.

Zdaj mir gospod Čmerika spet ima, za mačkom pasji ves koncert divja. Čmerika gleda skozi okno ves vesel: Ne bo ga vražji pasji zbor usel!

PODJETNA KUCHARICA

Gospodinja: »Kateri vojak pa je tisti, ki prihaja vsak večer k vam?«

Kuharica: »Vsak večer? Nobeden ne pride vsak večer.«

Gospodinja: »Saj vendar vidim...«

Kuharica: »No, seveda, vsak večer pride drug vojak...«

OPRAVIČENA NEMIRNOST

A.: Zakaj ste zmeraj tako nemirni, kadar slišite avtomobil?«

B.: »Pred kratkim mi je nekdo odpeljal ženo v avtomobilu in zdaj se bojim, da mi je ne bo spet vrnil...«

NESPORAZUM

Mož: »Če si poštena, bi bila morala klicati na pomoč, ko je bil Dranko nasilen.«

Zena: »Ah, od presenečenja v prvem trenutku sploh nisem mogla govoriti...«

Mož: »No, in ko je presenečenje minilo?«

Zena: »Tokrat... takrat pa... sem pozabila...«

BREZ LETALA BI LETEL

Zaljubljenec: »O, Nada, če bi imel letalo bi vsak dan priletel k vam.«

Nada: »Bodite tihi, da vas ne sliši oče, sicer boste leteli tudi brez letala...«

NI PRIŠEL V NOVO LETO

Na Silvestrovo so se stari prijateljski spravili v gostilno, da počakajo novo leto. Pa je dejal Gašper svojim tovarišema Mihi in Boltežarju: »Cujta, jaz v novo leto sploh ne bom prišel.«

Tovariša: »Kaj se misliš še pred dvanajsto uro obesiti?«

Gašper je molčal, a tovariša sta začela paziti nanj, da bi v pijanosti res ne napravil kakšne neumnosti.

Nekaj sekund pred polnočjo se je Gašper vrgel na tla in se začel valjati po gostilniški sobi.

Tovariša sta ga gledala in gledala, nato pa rekla: »Kaj za vruga pa počenjaš?«

Gašper: »Ali vama nisem dejal, da ne bom prišel v novo leto. Jaz se bom zdaj v novo leto privaril.«

PRED BEZNICO

Gašper: »Tku tem brčnu, dem lohka že kar daš svoje vdove...«

HUDA PRIMERA

Jakec: »Striček, ti si čisto podoben levu.«

Stric: »Kako moreš uporabljati tako primero, ko leva še niti videl nisi?«

Jakec: »Seveda sem ga videl tam v mlinu!«

Stric: »Tisto pa ni lev, temveč osel!«

Jakec: »Nič ne del! No, pa si podoben oslu.«

RADIO

Ljubliana

od 29. decembra do 4. januarja.

Nedelja, 29. decembra: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Veseli godci. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prior Valerijan Učak). 10.00: Nekaj naših pesmic (plošče). 10.30: Radijski salonski orkester (Petrič). 11.15: Balalajke, mandoline (plošče). 11.45: Pevski zbor »Cankar«. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: V Leharjevem čaru. Koncert operetne glasbe (sodelavci Ljudmila Polajnarjeva, Ado Darian in radijski orkester; dirigent Sijanec). 17.00: O gozdarstvu. 17.30: Tamburaški septet in kvartet Fantje na vasi. 19.00: Napovedi poročila, objave. 19.30: Slovenska ura: Klavirski koncert Marta Osterc-Valjanova). 20.30: Silvestrovi zvonovi. Zvočna igra. Po povesti Charlesa Dickensa priredil inž. Pengov (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Večerni spored radijskega orkestra.

Ponedeljek, 30. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Slike iz Rima (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Domači trio. 14.00: Poročila, objave. 17.30: Šrnel »Škrjanček«. 18.10: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). 18.30: Plošče. 18.40: Protestantovska doba med Slovenci (prof. Simon Lenarčič). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Na-

cionalna ura. 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). 20.00: Rezervirano za prenos. 21.30: Preženemo skrbi (plošče). 22.00: Napovedi, poročila.

Torek, 31. decembra: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Češki plesni napevi (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 17.30: Zvonjenje. 17.35: Salonski orkester. 18.10: Naše gospodarstvo leta 1940. (Drago Potočnik). 18.30: Prenos zahvalne molitve iz frančiškanske cerkve. 18.40: Propad Kijevske kneževine (Fran Terseglav). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Schumann: Karnevalska suita op. 9 (plošče). 20.00: Silvestrovanje. Sodelovali bodo: Poldka Zupanova (sopran), Mirko Premelč (bariton), Tone Petrovič (bariton), Angel Jarc (tenor), Jožek in Ježek, kvartet sestre Stritarjevih, pevski zbor Krakovo-Trnovo ter radijski orkester, radijski jazz, domači trio, duet bratov Golobov, Avgust Stanke. Klavirska spremljava: prof. Lipovšek. — Vmesne prizore napisal Fran Lipah. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Vodstvo večera: Jože Zupan.

Sreda, 1. januarja: 9.00: Jutrnji pozdrav. 9.05: Svečani zvoki (plošče). 9.45: Verski govor (dr. Gregorij Rožman, škof ljubljanski). 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.15: Bežigranski pevski zbor in Kmečki trio. 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 17.00: V džunglah Bengalijske (Bogomil Remec). 17.30: Pevski zbor »Gospodovski zvon«. 18.15: Vesel drobiž (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plesi (plošče). 20.00: Koncert vojaške godbe 40. pehotnega polka triglavskega. 21.30: Veseli zvoki (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Nadaljevanje koncerta radijskega orkestra.

Četrtek, 2. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Uvertire (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Operni trio. 14.00: Poročila. 17.30: Citre in harmonika (Dragica in Janez Košmerlj). 18.10: Ustvarjalne sile v kemiji (prof. Adlešič). 18.30: Plošče. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila, objave. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Plošče. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Napitnice in zdravice s spremljevanjem harmonike (Svetozar Banovec, Vekoslav Janko in Avg. Stanke — harmonika). 21.45: Reproduciran koncert simfonične glasbe.

Petek, 3. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Preljubo veselje (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 14.10: Tujsko-prometna poročila: Zimsko zdravljenje v Rogaški Slatini. 17.30: Orglice in harmonika (Petan, Stanke). 18.10: Zenska ura: Socialna vzgoja (Hočevarjeva Pavla). 18.30: Plošče. 18.40: Francoščina (dr. Stanke Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.50: O izseljencih. 20.00: Kvartet pihal (flavta, klarinet, rog, fagot). 20.45: Večerni koncert (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila.

Sobota, 4. januarja: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Poslali vam bomo iz bele Ljubljane napeve vesele in plošče izbrane. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Poslali vam bomo iz bele Ljubljane napeve vesele in plošče izbrane, a skrita sta spet njih vsebina in red. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: Nastop Pavlihovega odra (prenos iz velikega studia). 17.30: Otroška zabava (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Rastlinska odeja slovenske zemlje (dr. Tomažič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.25: Nacionalna ura. 19.40: Nekaj slovanske lahke glasbe (plošče). 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »Na straži hrvaški« Potovanje preko Svetih gor v Pišce, na Bizeljsko, Kapelo in Dobovo. Rokopis: Davorin Petančič. Osebe: Pripovedovalec — prof. Zgontar, Cvetka, Vinko, star fant z Bizeljskega, Mica, njen oče, godci, pevci (izvajali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Ognjeniki rešujejo življenje na zemlji

Nekateri učenjaki trdijo, da je dolgost življenja človeštva na zemlji odvisna od količine ogljikovega oksida v zraku. Ogljikovega oksida (oksida) je zdaj zelo malo v zraku, približno tri stotine odstotka. Če bi ga bilo v zraku še manj, bi se na zemlji toplina zelo zmanjšala. Če bi pa povsem zmanjkal, bi se toplina znižala približno za 20 stopinj. Človeštvo bi pa zaradi tega še ne izumrlo, kakor ne izumre zaradi zimskega mraza. Vzrok njegovega konca bi bil drugi. Brez ogljikovega oksida namreč ne morejo živeti rastline. Potrebujemo ga za svoje dihanje, kakor mi potrebujemo kisik v zraku. Človek ne more živeti brez kisika, rastline pa ne brez ogljikovega oksida. Če samo spreminjanje količine ogljikovega oksida v zraku je najbrž povzročalo doslej nastanek ledenih dob.

Zaloge ogljikovega oksida se zmanjšujejo s tem, ker se vežejo na rastline. Povečujejo se pa z izdihavanjem ljudi in živali in s sežiganjem premoga. Te zaloge bi pa ne zadostovale, če bi ne delovali ognjeniki. V zračni plasti okrog zemске oble je okrog 2100 bilijonov kilogramov ogljikovega oksida. Uče-

njaki so izračunali, da rastline porabijo na leto okrog 69 bilijonov kilogramov ogljikovega oksida. Če bi ne delovali ognjeniki, bi zaloga ogljikovega oksida zadoščala za približno 100 let. Toda zaloga se stalno izpopolnjuje zaradi delovanja ognjenikov. Dokazano je, da so nastopile po živahnejšem delovanju ognjenikov, s čimer se je zaloga ogljikovega oksida v zraku povečala, toplejše dobe. S tem si tudi razlagajo, zakaj so nastopale ledne dobe. Med ledenimi dobami so namreč ognjeniki mirovali. Tako so n. pr. v diluvialni dobi ognjeniki povsem mirovali.

Človeštvo bi torej grozil konec, če bi ne bilo ognjenikov. To se pravi, če bi rastline več ne vdihavale ogljikovega oksida, bi tudi ne izdihavale človeku potrebnega kisika. Sicer pa se nam za enkrat nikakor ni treba bati, da bi se zadušili zaradi pomanjkanja kisika v zraku ali pa bi zmrznili v novi ledeni dobi. Učenjaki pravijo, da bo človeštvo zaradi kisika lahko živelo še nekaj milijonov let, če ne bo postalo žrtev kakšne prirodne nesreče.

2000 delavcev zastrupljeno s kremenčevim prahom

Med najznamenitejše zgradbe Zedinjenih držav spada predor, ki se začne v mali občini Vanetti v državi Virginiji in ki je pet kilometrov dolg. Končali so ga pred štirimi leti. Po napovedih zdravnikov bo predor terjal okrog 2000 človeških življenj. Zdaj je že pokopano 600 ljudi, ki so bili zaposleni v tem predoru. Ze pred leti so znanstveniki svarili podjetnike, naj ne puste delati delavcev, ki jih je bilo 2000, v predoru brez zaščitnih priprav, kajti kamen, k iso ga vrtali, je bil po veliki večini kremen. Prah tega kamna je silno škodljiv za pljuča. Delavci v predoru bi morali nositi med delom maske in predor bi morali stalno dobro zračiti. Ker niso bili zavarovani, so se vsi zastrupili in zdravniki pravijo, da jih ne bo mogoče rešiti.

Nesreča se je začela s tem, da so se delavci, zaposleni v predoru, čedalje bolj pritoževali nad utrujenostjo. V veliko nezadovolj-

stvo podjetnikov so dela le počasi napredovala. Čez leto dni je umrl prvi delavec. Zdravniki so ugotovili, da je bila vzrok smrti pljučna jetika. To je bil šele začetek. Kmalu je nastal v delavski naselbini pravi poplah. Ljudje so umirali dan za dnem. Zdravniki so naposled natanko preiskali zadevo in dognali, da številne smrtne primere ni terjala jetika, temveč posebna bolezen, zdravnikom dobro znano zastrupljenje, ki zapusti najstrašnejše posledice. Kremenčev prah, ki nastaja pri vrtnanju skal in ki s prostim očesom ni viden, povzroča utrditev pljuč. To zastrupljenje ima prej ali slej za posledico smrt z zadušenjem.

Šele pred dogotovitvijo del so podjetniki storili zaščitne ukrepe. Seveda so skušali podjetniki neprijetno zadevo potlačiti, vendar pa ameriška javnost zmerom spet znova terja, da se zadeva temeljito preišče.

Ker je izginil Budov zob, se boje slabih časov

Na otoku Cejlonu je nastalo velikansko razburjenje, ker je iz najlepšega Budovega svetišča v skrivnostnem gozdu pri mestu Kandyju izginil slavni Budov zob, ki so ga tam stoletja z največjo skrbnostjo hranili. Novica o tem se je bliskovito razširila po vsej Indiji in milijoni vernikov smatrajo to za znak, da se bližajo hudi časi. Po starem ustnem sporočilu je Buda sam izročil ta zob kralju na Cejlonu. S posebnim spoštovanjem so ga dolgo časa hranili domači knezi. V strahu, da ga ne izgube, so ga nosili v kordih na glavi. Toda kljub temu zoba nekega dne ni bilo več in vsa poizvedovanja za njim so bila brez uspeha. Enajst sto let za tem so ga vendarle našli v Goi na zahodni indijski obali. Goa je bila takrat portugalska kolonija. Portugalci zoba niso hoteli izročiti, čeprav jim je birmanski knez ponudil zanj vse svoje zaklade in bogastvo. Ker so bili Portugalci še naprej neizprosni, je po ljudski pripovedki Buda sam posegel vmes. Dvignil se je s svojega prestola in zamenjal svoj zob z navadnim živalskim zobom. Pravi zob je prišel nazaj na Cejlon, kjer so mu postavili prekrasno svetišče. Ko je zdaj ta zob znova iz-

ginil, so Indijci zelo obupani, ker so prepričani, da je to skrivnostni znak za veliko trpljenje, ki jih bo zadelo.

× Kače namesto pasjega stražarja. Prebivalci Querra v Mehiki imajo take pse stražarje, da nas prevzame groza, če slišimo o njih. Gre za velike, štiri do pet metrov dolge kače, ki so jih Indijanci udomačili in jih imajo kot domače živali. Te kače se igrajo z otroki, love podgane in varujejo hišo. kadar ni gospodarja doma. Gospodarju ne stori ničesar žalega, če pa pride kdo drugi k hiši, ga takoj napadejo.

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred težimi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštnino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštni čekovni račun števil. 14 675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znamkah na naslov: J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvorakova 8a.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šitrami ostanejo strogo tajni

VAŽNO ZA PRAŠICEREJO!

Uporabljajte vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek »Mastelin«, zakonito zavarovan. Dobite v vseh trgovinah zavitke po 3 do 6 din. Glavna zaloga Magdalenc, Rače.

POPOLNOMA ZASTONJ

ni, pač pa če pošljete 32 din za pošto in recept s potrebnimi kemikalijami, s katerimi si morete napraviti iz jabolčnika zdravo in okusno šampanjsko vino, ki se popolnoma nič ne razlikuje od pravega šampanjca. Ako ne odgovarja, denar vrnemo. Na povzetje 10 din več! Ponudbe na E. Hribšek, Maribor, Tržaška 57.

309

STOLE

vseh vrst vam dobavlja najboljše in najcenejše še po stari ceni dokler zaloga traja. Se priporoča J. PUČKO, Maribor, Tržaška cesta 57.

308

JABLUS JABOLČNIK

Kaj je Jablus? Jablus je edina snov, iz katere napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec brez vsake prave pijače. Je sestavljen po navodilu raj. gosp. dr. I. Vošnjaka in se tako tudi izdeluje. S poštno vred stane 50 lit. 43 din, 75 l 58 din, 100 l 71 din, 150 l 103 din, 300 l 191 din. Ze čez tisoč pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo »Jablus«, Podčetrtek.

306

VEČJE POSESTVO

pri Celju na prodaj na malem hribčku. Zgank, Hrenova vas 6, p. Nova cerkev pri Celju.

305

DOMAČA ZAVAROVALNICA

sprejme zavarovalne zastopnike za vse kraje dravske banovine. Le marljivi in vztrajni naj pošljejo ponudbe na oglasni odd. »Domovine« pod šifro »Stalna existenca«.

304

SLABIM

Znanstveno je ugotovljeno, da »Ka-lefluid« urejuje izločevalno delo vseh žlez, krepi in uravnatežuje živčevje tako, da človek ponovno postane krepak in sposoben za delo. Brezplačno podrobna literatura. Zahtevajte na naslov: Beograd, Masyrkova 9, Miloš Marković — »Ka-lefluid« se dobiva v lekarnah. — S. br. 10537-33.

JESENOVE HLODE

od 18 cm navzgor stalno kupuje B. Kolb, Št. Vid nad Ljubljano.

312

ALI HOČETE

dobrih nasvetov za vzgojo, za dom, za gospodinjstvo, za kuho in ročna dela? Tedaj si naročite družinski mesečnik »Prijatelj«. Eno številko dobite zastonj, če pošljete svoj naslov upravi v Ljubljani, Dalmatinova 8-D.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetločimi številkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

Usoda ljudi!

Znameniti grafoog F. T. Karmah se je odločil izdelati Vam horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnost v življenju drugih, ne glede na razdaljo, meji na čudovitost. Grafoog F. T. Karmah Vam pove po resnici vso Vašo usodo, kdaj lahko dosežete uspeh ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni, trgovine, loterije itd.

Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov vzbudi Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte, kajti vse se o pravem času obrne na bolje.

Sporočite mi Vaš naslov in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti več Lego bi smatrali za zmožno. Kupci knjige »Naš život in okultne tajne« dobijo vse gori omenjeno brezplačno. Pošljite še danes natančen naslov in rojstne podatke ter v naprej 30.— din za knjigo »Naš život in okultne tajne« na čekovni račun 17455, na točno in stalno addresso:

F. T. Karmah Zalec

Nagliušni

Bolje boste slišali po svetovni metodi z majhnimi stroški.

V Vašem ušesu se nahajajo tri majhne gibljive koščice. Če te koščice ne funkcionirajo dobro, slišate zelo slabo. Večino besed ne razumete. Zvoki ne dosežejo slušnega živca. Tisoči trpe vsled tega nedostatka. Zato potrebujete zelo majhen srebrni Vibraphon, da Vaša gluhost preneha, ker bi one male koščice zopet postale sprejemljive za zvok. Tako bi zopet dosegli mir in zadovoljnost.

VIBRAPHON je majhen, srebrni aparat, ki se skoro neopaženo nosi v ušesu, brez baterije, brez žic in brez vsakega drugega priveska. Dajemo Vam priliko, da preizkusite VIBRAPHON tekom enega mesca, brez obveznosti nakupa ter Vas prosimo, da izpolnite kupon in nam ga pošljete, mi Vam bomo poslali čisto brezplačno našo »Zlatnu knjižico sluh«, zdravniška potrdila in številna priznanja naših odjemalcev obenem s pogoji za

30 dnevno poskušnjo
APARATI VIBRAPHON

(Dep. 18. H.) Zagreb, Tomislavov trg 17.

„Drava“ je prava

zavarovalnica malega človeka

MARIBOR, Sodna ulica 1 — v lastni palači.

Vašim dragim za Božič življenjsko polico „DRAVE“!

Zahtevajte prospekte in obisk zastopnika!

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—.

„REDIN“ REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko nitro in z najhimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

8 din, po pošti 19.— din, 3 zav. po pošti 35.— din, 4 zav. po pošti 43.— din. Mnogo zahvalnih pism. Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

Na deželi pa zahtevajte Redin in Mostin pri vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštino.

Največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod

Mestna hranilnica ljubljska

Uloge na hranilne knjižice, tekoče račune, domače hranilnike. Pupilarni oddelek. Posojila na hipoteke, menice in lombard.

Za vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljen: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Piotr-Rasputin**
Ravljen: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—
Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5

Proti požaru zavaruje „SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka

Generalno ravnateljstvo v LJUBLJANI — Gajeva ulica št. 2

Prevzema tudi vsa druga zavarovanja.

Sprejema nove sodelavce.